

EIERSKAPSKONTROLL

ELVERUM VEKST AS OG YDALIR BOLIGUTVIKLING AS

ELVERUM KOMMUNE 2021

Postboks 84, 2341 Løten
Telefon: 62 43 58 00
<https://www.revisjon-ost.no>
E-post: post@rev-ost.no
Org. nr.: 974 644 576 MVA

Forord – om rapporten

Denne rapporten er bygget opp pedagogisk med et kort sammendrag som går gjennom hovedfunnene og konklusjonen i eierskapskontrollen i første kapittel.

Vi har valgt å benytte en «trafikklysmoell» for å illustrere hva vi mener er i henhold til krav på området, det som er godkjent med merknad, og det som ikke er i henhold til krav på området. Hver vurdering blir merket med henholdsvis grønt, gul/oransje og rødt.

Vi gjør oppmerksom på at vurderinger med gul/oransje og rødt vil følge av beskrivelser av de mangler og/eller forbedringsmomenter vi mener finnes på området. For

leseren vil det derfor være nyttig å lese gjennom vurderingene som fremgår av underkapitlene for hver problemstilling, i tillegg til den informasjonen leseren får i sammendraget.

Rapporten er for øvrig utarbeidet med et digitalt tilsnitt og innehar lenker til ulike seksjoner av rapporten. Dette skal gjøre det enklere for leseren å navigere i rapportens innhold. Det er også lenket til de kilder som er digitalt tilgjengelige, for en mer interaktiv opplevelse av rapporten.

Rapporten er bygget opp etter NKRFs krav til sluttrapport i Standard for eierskapskontroll (RSK 002). Dette innebærer minstekravene til

- sammendrag ([kap. 1](#)),
- informasjon om bestillingen ([kap. 2](#)),
- problemstillingene ([kap. 5-9](#)),
- beskrivelse av metode ([kap. 4](#)),
- vurderingskriterier ([vedlegg A](#)),
- presentasjon av data (kap. 5-9),
- vurderinger (kap. 5-9),
- konklusjon ([kap. 10](#)),
- anbefalinger ([kap. 11](#)),
- referanser ([kap. 14](#)) og
- eierrepresentantens og styrets felles uttalelse ([kap. 12](#)).

Vi vil takke kontrollutvalget for oppgaven, og selskapene for tilrettelegging for en best mulig og effektiv gjennomføring av eierskapskontrollen.

Vi håper at leseren finner nytte i rapporten og vil benytte denne videre i forbindelse med en trygg og god forvaltning av kommunens eierskap.

Løten, den 1. november 2021

Jo Erik Skjeggestad
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Magnus Michaelson
Utøvende forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse

1	Sammendrag	4
2	Bakgrunn for prosjektet	6
3	Formål og aktualitet	6
4	Metode for kontrollen	6
5	Problemstilling 1 – Rutiner for eierstyring	8
6	Problemstilling 2 – Oppfølging i generalforsamling	12
7	Problemstilling 3 – Vurderinger av selskapsstruktur og styresammensetning	18
8	Problemstilling 4 – Honorering av styreverv	25
9	Problemstilling 5 – Etske retningslinjer	27
10	Konklusjon	29
11	Anbefalinger	29
12	Felles uttalelse fra eierrepresentant og selskapenes styrer	31
13	Referanser	33
14	Vedlegg A: Vurderingskriterier	34

1 Sammendrag

Denne eierskapskontrollen er gjennomført etter en bestilling fra kontrollutvalget den 12. mars 2021, og ble bestilt på bakgrunn av kontrollutvalgets plan for eierskapskontroll.

Eierskapskontrollen har blitt gjennomført med hensyn til Elverum kommunes eierstyring av selskapene Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS. Felles for de to selskapene er at formannskapet utgjør generalforsamlingen. Det er også enkelte av styremedlemmene, samt tidligere daglig ledelse, som går igjen i de to selskapene.

Formålet med eierskapskontrollen har vært å se etter om eierforvaltningen i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS skjer i henhold til lov og forskrift, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Eierskapskontrollen har bestått av fem problemstillinger:

1. Har kommunen rutiner for eierstyring, oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?
2. Følges rutinene opp og utøves disse i generalforsamling, i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?
3. Har Elverum kommune gjennomført vurderinger av selskapsstruktur og styresammensetning i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS?
4. Hvilke føringer gjelder for honorering av styreverv?
5. Har selskapene etiske retningslinjer?

Dokumentasjon er blitt innhentet i perioden juni-september 2021. Det er gjennomført oppstartsmøte og intervju med selskapenes ledelse. Vi har også mottatt egenerklæringer fra ordfører, som eierrepresentant på vegne av formannskapet, samt styreleder for hvert av de to selskapene. Dokumentasjonen vi har mottatt gjelder for perioden april 2019 til og med juni 2021, og består av politiske saker behandlet i kommunestyret og formannskapet, referater og protokoller fra eiermøter og generalforsamling, styreprotokoller, eierskapsmelding, regnskap, strategier og handlingsplaner, regnskap m.m.

Vår konklusjon fra kontrollen er at eierforvaltningen i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS per oktober 2021 i all hovedsak har blitt utøvet i henhold til lov og forskrift, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Elverum kommune har tilfredsstillende rutiner for eierstyring, oppfølging og evaluering av sine eierinteresser. Kommunens eierrepresentasjon i generalforsamling, ved at formannskapet utgjør generalforsamlingen, følger i stor grad opp selskapene i henhold til føringene i kommunens eierskapsmelding. Kommunen har vurdert både selskapsstruktur og styresammensetninger. Honorering av styrene praktiseres i henhold til kommunens føringer for styrehonorar, og selskapene har tilfredsstillende etiske retningslinjer og varslingsrutiner, selv om det ikke er føringer for ofte disse skal drøftes og revideres.

Vi ønsker å legge til at vi er av oppfatningen av at fusjoneringen mellom Elverum Vekst AS og Elverumregionen Næringsutvikling AS fremstår som gjennomført på en noe uryddig måte og ikke i tråd med god eierstyring. Det er ikke ført referat fra eiermøtet hvor det skulle gis samtykke til å fravike et lovkrav. I informasjonen til formannskapet er det lagt opp til at det i møtet skulle gis samtykke ved vedtak, noe eiermøtet ikke har anledning til å gjøre. I og med at det ikke er utarbeidet referat, er det ikke mulig å etterprøve om hvorvidt et slikt vedtak ble fattet, men gitt styret i Elverum Vekst AS sitt vedtak i styremøte fem dager senere, med påfølgende sletting i enhetsregisteret i mai samme år, er det sannsynlig at slikt samtykke ble gitt i eiermøtet den 18. mars 2020.

Vi vil også legge til at det ble stilt spørsmål knyttet til valgkomitéens innstilling til valg av styre i Ydalir Boligutvikling AS i formannskapsmøte den 21. august 2019. Dette spørsmålet skulle følges opp i påfølgende kommunestyremøte. Det fremgår ikke av protokollen fra formannskapsmøtet hva spørsmålet omhandlet. Det følger heller ikke av protokollen fra kommunestyrets møte at dette spørsmålet ble fulgt opp. Vi har mottatt informasjon fra eierskapssekretariatet på hva man mener å huske at spørsmålet gjaldt, men at man ikke har dette dokumentert.

Vi har følgende fire anbefalinger til Elverum kommune:

- Kommunen må sørge for at det føres referater fra alle eiermøter.
- Kommunen bør vurdere protokollering av spørsmål som skal besvares i senere møter og sikre dokumentasjon på at spørsmål blir besvart i påfølgende møte(r).
- Generalforsamlingen bør sikre at styrene blir gitt instruksjoner om å gjennomføre årlige egenevalueringer.
- Styrene i selskapene bør sikre at vurdering og revisjon av de etiske retningslinjene og varslingsrutinene inngår i styrenes årshjul.

2 Bakgrunn for prosjektet

I henhold til kommuneloven § 23-2, punkt d, skal kontrollutvalget påse at det blir gjennomført kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper mv. Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring (§ 23-4, første ledd).

Med bakgrunn i kontrollutvalgets plan for eierskapskontroll, bestilte kontrollutvalget en prosjektplan for eierskapskontroll i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS i møte den 5. februar 2021 (sak 11/21). Prosjektplanen ble behandlet i sak 20/21 den 12. mars 2021. Kontrollutvalget bestilte i møtet en eierskapskontroll i selskapene basert på fremlagt prosjektplan. Denne rapporten svarer opp kontrollutvalgets bestilling.

3 Formål og aktualitet

Formålet med eierskapskontrollen har vært å se etter om eierforvaltningen i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS skjer i henhold til lov og forskrift, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Det har vært aktuelt å gjennomføre kontrollen med hensyn til å kontrollere for eventuelle avvik fra kommunens overordnede/generelle systemer. Elverum Vekst AS har en konsernstruktur med flere datterselskaper, som betyr at kommunestyret har en viss avstand til datterselskapene. Styret og daglig ledelse i Elverum Vekst AS er den samme også i Ydalir Boligutvikling AS, og det har derfor vært hensiktsmessig å gjennomføre kontrollen for begge selskaper samtidig.

4 Metode for kontrollen

I eierskapskontrollen har vi primært benyttet dokumentstudier som metode. Det er også gjennomført et oppstartsmøte med selskapenes ledelse, samt et oppfølgende intervju. Informasjonen er hentet inn i perioden mai-september 2021.

4.1 Dokumentstudier

Det er gjennomført dokumentstudier i denne eierskapskontrollen. Kontrollerte dokumenter inkluderer:

- Elverum kommunes eierskapsmelding
- Stiftelsesdokumenter
- Politiske saker knyttet til stiftelse
- Innkallinger og protokoller fra generalforsamling
- Innkallinger og referater fra eiermøter
- Regnskap

Øvrige dokumenter blir omtalt under den enkelte problemstilling.

Dokumentene som er innhentet er i all hovedsak gjeldende for perioden april 2019 - juni 2021. Vi har også mottatt tidligere eierskapsmelding datert 2011, revidert 2013, som var gjeldende frem til november 2020.

4.2 Intervjuer

I mars 2021 ble det oversendt oppstartsbrev med informasjon om kontrollen til selskapets eierrepresentant og til styreledere og daglig leder i selskapene. Eierrepresentanten og styreleder ble

bedt om å fylle ut et egenerklæringsskjema. Egenerklæringsskjemaet inneholder punkter for grunnleggende informasjon om selskapene som skal kontrolleres, og eierutøvelsen i disse.

Vi har i prosjektet gjennomført intervju med styreleder i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS, daglig leder i Elverum Vekst AS og nytilsatt daglig leder i Ydalir Boligutvikling AS den 16. juni 2021. Intervjuet er gjennomført for å følge opp svar som er oppgitt i egenerklæringen, og for å svare ut kravene som fremgår av revisjonskriteriene. Intervjuguide med spørsmål ble oversendt deltakerne før intervjuet. Det ble ført referat fra intervjuet som deltakerne har fått anledning til å kommentere på og godkjenne. Referatet er godkjent.

5 Problemstilling 1 – Rutiner for eierstyring

Problemstilling 1:

Har kommunen rutiner for eierstyring, oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?

5.1 Vurderingskriterier for problemstilling 1

Følgende er en tabell med kriteriene vi har benyttet for våre vurderinger og for å besvare problemstillingen. Kriteriene er gjengitt i kortform. For en full utledning av vurderingskriteriene, se [vedlegg A](#). Tabellen er interaktiv og leseren kan gå rett til den enkelte vurdering ved å trykke på det enkelte kriteriet. Vurderingene er knyttet til dataene som er samlet inn og som blir gjengitt i kapitlene nedenfor. Vi gjør derfor leseren oppmerksom på at vurderingene må sees opp imot innhentet informasjon i prosjektet.

	Kriterie 1	Kommunestyret skal utarbeide en eierskapsmelding i tråd med kommunelovens krav hver valgperiode.
	Kriterie 2	Eierskapsmeldingen skal gjøre rede for kommunens prinsipper for eierstyring.
	Kriterie 3	Eierskapsmeldingen skal inneholde en oversikt over selskaper eller kommunale foretak Elverum kommune har eierinteresse i.
	Kriterie 4	Eierskapsmeldingen skal inneholde Elverum kommunes formål med sine eierinteresser.
	Kriterie 5	Eier bør anbefale styret om å etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse, i tråd med KS sine anbefalinger.
	Kriterie 6	Det bør foreligge dokumentasjon på eventuelle avholdte eiermøter.
	Kriterie 7	Elverum kommune bør ha retningslinjer/rutiner som sikrer at styresammensetningen oppfyller lovkravene om kjønnsrepresentasjon.

5.2 Innhentet data

Kravet til utarbeidelse av eierskapsmelding i hver valgperiode er ny med ny kommunelov. Det har tidligere ikke vært samme krav til hvor ofte kommunestyret skal behandle kommunens eierskapsmelding. Elverum kommunes eierskapsmelding ble sist behandlet i kommunestyresak 119/20 den 18. november 2020. Kommunens eierskapsmelding ligger tilgjengelig på [kommunens nettsider](#).

Eierskapsmeldingen er utarbeidet i to deler. Meldingens første del inneholder kommunens eierskapspolitikk, generelle føringer for hvordan kommunen skal opptre som eier, føringer for styrevalg m.m. Meldingens andre del inneholder en oversikt over selskapene som kommunen har eierinteresser i og hva formålet med eierskapet er. Her fremgår blant annet rammer for selskapenes virksomhet, når selskapsavtalene sist ble behandlet, eierandeler, ansvar, eventuelle driftstilskudd og låneopptak, sammensetning av representantskap og styrer, eierandeler, deltakere m.m.

I eierskapsmeldingen del I fremgår det føringer for valg av styre. Her står det at:

«eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Valg av styre og styreleder i aksjeselskaper og interkommunale selskaper hvor Elverum kommune har eierinteresser, skal skje etter begrunnet innstilling fra en valgkomité. I selskaper Elverum kommune eier fullt ut er utvalg for valgsaker valgkomité». ¹

¹ Elverum kommune. 2020 [2011]. Eierskapsmelding for Elverum kommune, s. 11.

Videre står det at «styret i selskapene skal gjennomføre en kompetansekartlegging og melde behov til valgkomiteen i forkant av valg i representantskap/generalforsamling. Styresammensetningen skal baseres på kompetanse, kapasitet og mangfold utfra selskapets egenart». ²

I egenerklæringsskjemaet fra styret i Elverum Vekst AS fremgår det at styret har gjennomført en styreevaluering basert på styreforening.no sin analysemal våren 2021. Det fremgår også at eier ikke har etterspurt egevaluering av styret, men at det skal gjøres evaluering av styret ved valg til nytt styre i generalforsamlingen. Selskapet ble stiftet i november 2019. Styret ble gjenvalgt i generalforsamlingen 16. juni 2021. Det fremgår ikke av protokollen at det er gjort evalueringer av styret eller at det er gitt signaler til styret om at de selv bør foreta egevalueringer.

I egenerklæringsskjemaet fra styret i Ydalir Boligutvikling AS fremgår det at selskapet ble etablert i desember 2019 og at arbeidet i 2020 var preget av kartlegginger og utredninger. Erklæringen er signert 27. mai 2021, og det var på det tidspunktet ikke foretatt evalueringer av styret.

Det øverste organet i aksjeselskaper er generalforsamlingen. Formannskapet i Elverum kommune utgjør generalforsamlingen i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS. Eierbeslutninger som har følger for selskapenes drift skal vedtas i generalforsamlingen. Det er likevel anledning for eier å gi selskapene signaler utenom generalforsamlingen. Eier og selskapets ledelse kan ta initiativ til å avholde eiermøter. Eiermøter er ment å være uformelle drøftingsarenaer. Eiermøtene er ikke vedtaksdyktig og kan derfor ikke fatte beslutninger.

Formannskapet som generalforsamling er i utgangspunktet eierrepresentant for de to selskapene, men ordfører snakker i henhold til eierskapsmeldingen for generalforsamlingen. Ordfører har derfor vært den som har signert egenerklæringene for eierutøvelsen i de to selskapene. I egenerklæringen for Elverum Vekst AS blir det vist til at generalforsamlingen har lagt eierskapsmeldingens punkt 6.2 om rapportering til grunn, og bedt selskapet om å orientere om sitt arbeid i eiermøter med formannskapet minst fire ganger i året. Det blir forklart at formannskapet ønsker å følge opp selskapet tett i en oppstartsfase. Eiermøter med Ydalir Boligutvikling AS gjennomføres ved behov, og behovet vil bli vurdert nærmere når utbyggingsprosjektet kommer i gang. Det er per oktober 2021 ikke gjennomført eiermøter i Ydalir Boligutvikling AS.

Vi har mottatt følgende referater fra gjennomførte eiermøter med Elverum Vekst AS:

- 20.11.19
- 12.02.20
- 06.05.20
- 26.08.20
- 09.12.20
- 10.03.21
- 19.05.21

I forbindelse med fusjonsplanen mellom Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS ble det avholdt et eiermøte i sammenheng med formannskapsmøtet den 18. mars 2020. Fusjonsplanen og eiermøtet blir nærmere omtalt nedenfor i dokumentet i [kapittel 7.2](#). Det er ikke utarbeidet referat fra eiermøtet den 18. mars 2020. At eiermøtet har funnet sted er imidlertid protokollert i formannskapets møteprotokoll. Eiermøtet ble avholdt som et lukket møte og det fremgår ikke av nevnte protokoll hva som ble tatt opp og diskutert.

² Ibid.

Elverum kommune har i sin eiermelding del I oppgitt at «begge kjønn skal være representert med minst 40 %». ³ Det ble avholdt generalforsamling i Elverum Vekst AS den 16. juni 2021. Samtlige styremedlemmer ble gjenvalgt, med en sammensetning bestående av tre menn og to kvinner. Styret i Ydalir Boligutvikling AS var ikke på valg 16. juni 2021, men består av to medlemmer, hvor en er mann og styreleder, og en er kvinne. ⁴ Styremedlemmene i Ydalir Boligutvikling AS er også styremedlemmer i Elverum Vekst AS. Styreleder er den samme.

5.3 Revisors vurdering

5.3.1 Vurderingskriterie 1 – Eierskapsmelding

Elverum kommune har en eierskapsmelding, sist revidert 18. november 2020 i kommunestyresak 119/20.

Vi mener at vurderingskriterie 1 er etterlevd.

 Kommunestyret skal utarbeide en eierskapsmelding i tråd med kommunelovens krav hver valgperiode.

5.3.2 Vurderingskriterie 2 – Prinsipper for eierstyring

Eierskapsmelding del I redegjør for kommunens prinsipper for godt eierskap.

Vi mener at vurderingskriterie 2 er etterlevd.

 Eierskapsmeldingen skal gjøre rede for kommunens prinsipper for eierstyring.

5.3.3 Vurderingskriterie 3 – Oversikt over selskaper og kommunale foretak

Eierskapsmeldingens del II er en oversikt over selskap Elverum kommune eier hele/deler av og andre samarbeid kommunen deltar i.

Vi mener at vurderingskriterie 3 er etterlevd.

 Eierskapsmeldingen skal inneholde en oversikt over selskaper eller kommunale foretak Elverum kommune har eierinteresser i.

5.3.4 Vurderingskriterie 4 – Formål med eierinteressene

Eierskapsmeldingen del II inneholder Elverum kommunes formål med eierskapene i selskapene – omtalt som *motivasjon* i eierskapsmeldingen.

Vi mener at vurderingskriterie 4 er etterlevd.

 Eierskapsmeldingen skal inneholde Elverum kommunes formål med sine eierinteresser.

5.3.5 Vurderingskriterie 5 – Rutiner for å sikre kompetanse

Eierskapsmeldingen inneholder føringer for utvelgelsen av styremedlemmer, hvem som skal innstille på medlemmene i styret, styrets egne vurderinger i forkant av nye valg m.m. Styret i Elverum Vekst AS har gjennomført en styreevaluering, men som ikke har blitt etterspurt av eierne. Styrene oppgir i egenerklæringene om at det vil være naturlig å gi egenervalueringen av styrets kompetanse til generalforsamlingen i forbindelse med nyvalg av styre.

³ Ibid., s. 12.

⁴ Kilde: <https://proff.no/selskap/ydalir-boligutvikling-as/elverum/eiendomsforvaltning-og-utvikling/IFAGANM00B0/>

Styret i Elverum Vekst AS ble gjenvalgt i generalforsamlingen den 16. juni 2021. Det fremgår ikke av saklisten eller protokollen at det er gitt informasjon til generalforsamlingen om styrets egenevaluering, at generalforsamlingen har gjennomført evaluering, eller at det er gitt signaler til styret om at de bør gjennomføre egenevalueringer. Styret har imidlertid oppgitt at slik evaluering er gjennomført. Siden samtlige styremedlemmer er gjenvalgt er det også naturlig å legge til grunn at den dokumentasjonen som kommunen utarbeidet mht. kompetansesammensetting av styret ved stiftelsen av selskapet er tilsvarende gyldig ved gjenvalget i juni 2021.

Basert på informasjonen vi har mottatt, mener vi at vurderingskriterie 5 i all hovedsak er etterlevd.

 Eier bør anbefale styret om å etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse, i tråd med KS sine anbefalinger.

5.3.6 Vurderingskriterie 6 – Dokumentasjon fra eiermøter

Vi har mottatt 7 referater fra eiermøter avholdt i perioden desember 2019 – mai 2021 mellom Elverum Vekst AS og formannskapet i Elverum kommune. Dette er en periode på 18 måneder. Formannskapet har uttrykt at de ønsker minst fire eiermøter med selskapet i året i selskapets oppstartsfasen, noe som foreløpig er etterlevd.

Eiermøtet som ble avholdt den 18. mars 2020 i forbindelse med formannskapsmøte er ikke dokumentert på annen måte enn at det er vist til at møtet er avholdt i formannskapets møteprotokoll. Det ble ikke ført referat fra møtet. Vi noterer dette som et avvik. Øvrige forhold knyttet til avviket omtales i [kapittel 7](#).

Eiermøter med Ydalir Boligutvikling AS skal gjennomføres ved behov, noe det per nå ikke har vært behov for. Det har derfor ikke vært avholdt eiermøter med selskapet, men eierrepresentanten fra Elverum kommune oppgir at dette vil bli vurdert på nytt når selskapet går i gang med byggeprosjekter.

Vi mener at vurderingskriterie 6 er etterlevd i det alt vesentligste.

 Det bør foreligge dokumentasjon på eventuelle avholdte eiermøter

5.3.7 Vurderingskriterie 7 – Kjønnbalanse i styret

Begge styrene i selskapene har en kjønnbalanse på minst 40 % representasjon av hvert kjønn.

Vi mener at vurderingskriterie 7 er etterlevd.

 Elverum kommune bør ha retningslinjer/rutiner som sikrer at styresammensetningen oppfyller lovkravene om kjønnsrepresentasjon.

5.3.8 Oppsummert vurdering – Rutiner for eierstyring

Vår gjennomgang viser at Elverum kommune har rutiner for eierstyring, oppfølging og evaluering av sine eierinteresser i tråd med KS sin veileder for god eierstyring. Vi merker oss at et av eiermøtene ikke er dokumentert med referat, selv om det er ført referat fra alle øvrige sju eiermøter i selskapet siden selskapets opprettelse i 2019.

6 Problemstilling 2 – Oppfølging i generalforsamling

Problemstilling 2:

Følges rutinene opp og utøves disse i generalforsamling, i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

6.1 Vurderingskriterier for problemstilling 2

Følgende er en tabell med kriteriene vi har benyttet for våre vurderinger og for å besvare problemstillingen. Kriteriene er gjengitt i kortform. For en full utledning av vurderingskriteriene, se [vedlegg A](#). Tabellen er interaktiv og leseren kan gå rett til den enkelte vurdering ved å trykke på det enkelte kriteriet. Vurderingene er knyttet til dataene som er samlet inn og som blir gjengitt i kapitlene nedenfor. Vi gjør derfor leseren oppmerksom på at vurderingene må sees opp imot innhentet informasjon i prosjektet. Kriterie 13 og kriterie 17 er ikke vurdert og har derfor ingen farge. Forklaring følger av vurderingene for det enkelte kriterie.

☒	Kriterie 8	Generalforsamlingen skal innkalles av styret.
☒	Kriterie 9	Innkalling til generalforsamlingen skal inneholde dagsorden som angir de sakene som skal behandles på generalforsamlingen.
☒	Kriterie 10	Styreleder og daglig leder skal være til stede på generalforsamlingen.
☒	Kriterie 11	Selskapene skal holde generalforsamling innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår.
☒	Kriterie 12	Selskapenes årsregnskap skal behandles og avgjøres på generalforsamling.
☐	Kriterie 13	Eventuell årsberetning skal behandles og avgjøres på generalforsamling.
☒	Kriterie 14	Generalforsamlingen skal fastsette rammer og formål med selskapet i vedtektene.
☒	Kriterie 15	Forslag om å endre selskapenes vedtekter skal gjengis i innkallingen.
☒	Kriterie 16	Selskapene skal ha et arkiv over dokumentasjonen av de formelle møtene med eier.
☐	Kriterie 17	Formannskapet/ generalforsamlingen skal avklare eiers syn i forkant av generalforsamlingsmøte i saker som er av vesentlig betydning for kommunen.

6.2 Innhentet data

Vi har mottatt to innkallinger til generalforsamling i Elverum Vekst AS, hhv. 3. juni 2020 og 16. juni 2021. Vi har også mottatt innkalling til ekstraordinær generalforsamling i Elverum Vekst AS den 20. november 2019. Sistnevnte er signert av styreleder. De to førstnevnte er sendt av daglig leder på vegne av styret. Styreleder er satt på kopi av oversendt innkalling.

Alle tre innkallinger inneholder saksliste. De to nyeste innkallingene har sakslister etter samme mal og inneholder de samme punktene:

1. Godkjenning av innkalling og saksliste.
2. Valg av møteleder.
3. Godkjenning av årsregnskap
4. Resultatvurdering av selskapets virksomhet i siste år og ajourført strategiplan med handlingsplan for kommende år.
5. Valg av styre.
6. Valg av styreleder.
7. Fastsetting av godtgjøring for styret.
8. Valg av revisor.

9. Andre saker som styret ønsker å legge frem for generalforsamlingen eller saker som generalforsamlingen vedtar å behandle.

I innkallingen for generalforsamlingen i 2020 fremgår det at årsberetningen skal behandles under punkt 3. Årsberetningen sto ikke oppført i saklisten til generalforsamlingen 16. juni 2021.

Av protokollen fra generalforsamlingen 3. juni 2020 fremgår det ikke at årsberetningen for 2019 ble behandlet under sak 3, selv om dette fremgikk av innkallingen. Vi har fått forklart at styret har vurdert at selskapet faller inn under en unntaksregel for små foretak i regnskapsloven § 3-1, 2. ledd.

Regnskapsloven § 1-6, 1. ledd, gir følgende definisjon av *små foretak*:

Som små foretak regnes regnskapspliktige som ikke faller inn under § 1-5 og som på balansedagen ikke overskrider grensene for to av følgende tre vilkår:

1. *salgsinntekt: 70 millioner kroner,*
2. *balansesum: 35 millioner kroner,*
3. *gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.*

Selskapenes ledelse vurderer at de to selskapene er under grensene for punkt 1 og punkt 3 og derfor ikke er pliktige å utarbeide årsberetning. Derfor er ikke dette utarbeidet og lagt frem for generalforsamlingene.

Av protokollene fra generalforsamlingene i Elverum Vekst AS 3. juni 2020 og 16. juni 2021 fremgår det at både daglig leder og styreleder deltok på generalforsamlingene. Av protokollen fra generalforsamlingen i Ydalir Boligutvikling AS 16. juni 2021 fremgår det at både daglig leder og styreleder deltok på generalforsamlingen. Selskapet ble stiftet i 2019, men registrert i 2020. Det ble derfor ikke avholdt generalforsamling i 2020 i og med at generalforsamlingen ikke hadde regnskap å behandle.

Av protokollen fra ekstraordinær generalforsamling 20. november 2019 fremgår det ikke at styreleder og daglig leder har deltatt. I utgangspunktet har ledelsen rett og plikt til å delta etter aksjeloven § 5-4, men samtlige aksjeeiere kan gjøre unntak fra denne plikten ved samtykke. Det fremgår ikke av protokollen at den ekstraordinære generalforsamlingen har gjort en slik vurdering.

Vi har fått opplyst fra både selskapets ledelse og fra eierskapssekretariatet at styreleder og daglig leder var til stede i den ekstraordinære generalforsamlingen, men at det ble avglemt å føre dette opp i protokollen. Før den ekstraordinære generalforsamlingen ble det avholdt et eiermøte hvor styreleder og daglig leder ble presentert. I referatet fra dette eiermøtet er det angitt at daglig leder og styreleder var til stede.

Rammene og formålene med Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling fremgår av selskapenes vedtekter. Generalforsamlingen endret vedtektene for Elverum Vekst AS i ekstraordinær generalforsamling den 20. november 2019. Endringen omhandlet en økning av aksjekapital fra kr 30 000,- til kr 2 547 000,-. Dette fremgår av innkallingens punkt 5 og av protokollen. Det har i etterkant ikke blitt tatt opp øvrige saker i generalforsamling knyttet til endring av vedtektene i selskapene.

I intervju med styreleder og daglig leder i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS har vi fått oppgitt at dokumentasjonen på de formelle møtene er arkivert i Office 365. Eier får dokumentasjon på alt av daglig drift i form av presentasjoner. Selskapene benytter et dokumenthotell kalt *I-binder*, hvor styresaker, samt innkallinger og referater fra generalforsamling lagres.

Det har ikke blitt behandlet prinsipielle saker for de to selskapene som skulle ha vært løftet til kommunestyret. Eierskapsmeldingens føringer for at eiers syn skal avklares i forkant av generalforsamlingen i saker som er av vesentlig betydning for kommunen ble tatt inn i den nye eierskapsmeldingen fra 18. november 2020. Det innebærer at dette er en føring som kun har vært gjeldende for generalforsamlingene i juni 2021, i og med at det ikke er avviklet ekstraordinær generalforsamling i perioden etter eierskapsmeldingen ble behandlet.

Formannskapet har behandlet en sak vedrørende honorering for arbeidende styreleder 2. oktober 2019 (sak 139/19). Rådmannen referer i saksutredningen til kommunestyresak 101/19 hvor kommunestyret ga uttrykk for sine forventninger til opprettelsen av Elverum Vekst AS:

“Etter stiftelsen av selskapet med arbeidstittel «Elverum Vekst» er det forventet og ønskelig fra eier at følgende arbeidsprosess vektlegges fra styret.

1. *Et oppstartseminar med samling av styret, medarbeidere i selskapene som vil være døtre til «Elverum Vekst», eierrepresentanter og kommunens eierskapssekretariat.*
2. *Engasjement av daglig leder-funksjonen i «Elverum Vekst» - en oppgave for det nye styret i samråd med kommunen som eier.*
3. *Fornyede tilsettingsavtaler i selskapet for medarbeiderne fra ElverumRegionens Næringsutvikling AS og Elverum tomteselskap AS med flere som skal overføres til «Elverum Vekst» som felles kompetansebase – jfr. intensjon beskrevet i KS-sak 040/19.*
4. *Arbeide fram en harmonisering av mål og strategier for -og profilering av det nye selskapet, basert på hva vi har i de virksomhetene som blir samorganisert, og eiers ønske slik de framgår av nye vedtekter.*
5. *Gjennomføre prosess for å finne fram til navn på selskapet.*
6. *Gjennomgang av de funksjoner som må, bør og kan ivaretas av det nye «Elverum Vekst» -*

jfr. det arbeid og de forpliktelser og ambisjoner som er med inn fra de eksisterende virksomhetene, muligheten for å samle oppgaver som naturlig hører sammen og kan effektiviseres for å frigjøre tid, oppgaver vi ut fra det samlede attraktivitetsperspektivet bør styrke oss på (jfr. drøftingene som indikerer at vi bør styrke oss på koordinert kommunikasjon, profilering, markedsføring og salg for å fremme Elverums attraktivitet) m.v.

I sluttvurderingene står det:

Det er et faktum at medarbeiderne i selskapene som etter intensjonen skal sammenføres i en kompetansebase, samtidig med denne reorganiserings- og harmoniseringsprosessen, skal forvalte og gjennomføre en relativt krevende portefølje av oppdrag og forpliktelser fra dag til dag. Eiers forventning i denne oppstartfasen er redegjort for i punktene over. Det er også et faktum at kommunens administrasjon, i dette tilfellet eierskapssekretariatet, har begrenset kapasitet til å bidra til å utøve eiers intensjoner for å skape en vellykket etablering av «Elverum Vekst» innen rimelig tid.

For å få prosessene til å bevege seg framover i tråd med ønsker og forventninger (jfr. kommunestyresakene 040/19 og 101/19), vil det være kjærkomment «å få ombord» ytterligere drivkrefter i grensesnittet mellom eier (kommunen) og selskapets medarbeidere med sine ansvar i den daglige drift – det vil i praksis være å sørge for tilstrekkelig styrekapasitet og kompetanse. Det er derfor eierskapssekretariatets og rådmannens vurdering at det vil være hensiktsmessig å skape rom for en arbeidende styreleder i den oppstartperioden en nå skal i gjennom for å etablere «Elverum Vekst» til å vareta det samlede og ønskede attraktivitetsperspektivet for Elverum. En er samtidig i den heldige situasjon at selskapet har engasjert en styreleder som har kapasitet til et slikt oppdrag i en oppstartperiode, og har kompetanse fra tilsvarende prosess i tidligere yrkesliv, og har stort engasjement allerede for arbeidet.

Med bakgrunn i delegert myndighet bevilget formannskapet kr. 150 000,- fra kommunens næringsfond for arbeidende styreleder i oppstartsfasen.

Saken ble ikke behandlet i generalforsamling og faller dermed utenfor kontrollen. Uavhengig av dette, har vi fått opplyst fra eierskapssekretariatet at bevilgningen er i tråd med delegert myndighet. De viser også til at føringene i nåværende eierskapsmelding vedrørende saker «av vesentlighet for kommunen» ikke lå i det tidligere og dagjeldende eierskapsdokumentet. Vi har for ordens skyld stilt spørsmål ved tolkningen av hva som er «av vesentlighet for kommunen». Eierskapssekretariatet har oppgitt at begrepet er skjønnsmessig og at betydningen kan variere over tid, men viser til kommunelovens skille for prinsipiell betydning og at dette vil være førende. Eierskapssekretariatet legger likevel til som eksempel at en sak som vil ha en vesentlig økonomisk konsekvens ut over kommunens budsjett vil være en sak som må avklares med eier før generalforsamling.

6.3 Revisors vurdering

6.3.1 Vurderingskriterie 8 – Innkalling

Kontrollen viser at daglig leder innkaller til generalforsamling på vegne av styrene i selskapene.

Vi mener at vurderingskriterie 8 er etterlevd.

Generalforsamlingen skal innkalles av styret.

6.3.2 Vurderingskriterie 9 – Saksliste

Innkallingene inneholder saksliste på ni punkter, inkludert obligatoriske saker som generalforsamlingen skal behandle.

Vi mener at vurderingskriterie 9 er etterlevd.

Innkalling til generalforsamlingen skal inneholde dagsorden som angir de sakene som skal behandles på generalforsamlingen.

6.3.3 Vurderingskriterie 10 – Deltakelse

Med unntak av den ekstraordinære generalforsamlingen i november 2019, er det protokollert deltakelse av daglig leder og styreleder i selskapenes generalforsamling. I protokollen fra den ekstraordinære generalforsamlingen er det kun gjengitt at formannskapets medlemmer var tilstede.

Daglig leder og styreleder har rett og plikt til å delta på generalforsamling. Det samme gjelder ekstraordinær generalforsamling. Selskapenes ledelse kan imidlertid unntas plikten dersom samtlige aksjonærer samtykker til at dette er i orden. Vi har fått forklart at ledelsen var tilstede i den ekstraordinære generalforsamlingen, men at det var avglemt protokollering. Ledelsen var imidlertid tilstede på eiermøtet som ble gjennomført før den ekstraordinære generalforsamlingen, og referatet fra dette møtet angir alle møtedeltakerne. Ser man de to dokumentene i sammenheng, mener vi at det er naturlig å gå ut i fra at kravet til deltakelse fra selskapsledelsen er oppfylt.

Vi mener at vurderingskriterie 10 i all hovedsak er etterlevd.

Styreleder og daglig leder skal være til stede på generalforsamlingen.

6.3.4 Vurderingskriterie 11 – Frist for generalforsamling

Generalforsamlingene i Elverum Vekst AS er både i 2020 og i 2021 avholdt innen utgangen av juni, i henhold til selskapets vedtekter. Dette er også i tråd med aksjeloven § 5-5.

Det er kun avholdt en generalforsamling i Ydalir Boligutvikling AS. Dette ble avholdt 16. juni 2021.

Vi mener derfor at vurderingskriterie 11 er etterlevd.

Selskapene skal holde generalforsamling innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår.

6.3.5 Vurderingskriterie 12 – Behandling av årsregnskap

Av protokollene fra generalforsamlingene i Elverum Vekst AS fra 2020 og 2021 fremgår det at generalforsamlingen har behandlet selskapets årsregnskaper. Det samme fremgår av protokoll fra generalforsamling i Ydalir Boligutvikling AS den 16. juni 2021.

Vi mener at vurderingskriterie 12 er etterlevd

Selskapenes årsregnskap skal behandles og avgjøres på generalforsamling.

6.3.6 Vurderingskriterie 13 – Behandling av årsberetning

I innkallingen til generalforsamlingen i Elverum Vekst AS i 2020 fremgår det at selskapets årsberetning skal behandles i samme sak som selskapets regnskap. I protokollen fremgår kun at selskapets regnskap er behandlet.

I de øvrige innkallingene til generalforsamlingene fremgår det ikke av sakslistene at generalforsamlingene skal behandle selskapenes årsberetninger. Følgelig er dette heller ikke protokollert.

Årsaken til at årsberetning ikke er behandlet skyldes at selskapene har vært å regne som *små foretak* etter regnskapsloven. Regnskapsloven og aksjeselskapsloven gir unntak om å utarbeide årsberetning for små foretak.

I og med at selskapene, etter vår vurdering, synes å være rett vurdert som små foretak, har vi derfor ikke grunnlag for å vurdere kriteriet. Kriteriet blir derfor stående som ikke vurdert (uten farge).

Eventuell årsberetning skal behandles og avgjøres på generalforsamling.

6.3.7 Vurderingskriterie 14 – Rammer og formål

Rammene og formålene med virksomhetene er fastsatt i vedtektene. Dette er også gjengitt i kommunens eiermelding.

Vi mener at vurderingskriterie 9 er etterlevd.

Generalforsamlingen skal fastsette rammer og formål med selskapet i vedtektene.

6.3.8 Vurderingskriterie 15 – Vedtektsendringer

Vår vurdering er at forslaget til å endre vedtekten om økt aksjekapital i 2019 kom klart frem i innkallingen til ekstraordinær generalforsamling som ble avholdt den 20. november 2019.

Vi mener at vurderingskriterie 9 er etterlevd.

Forslag om å endre selskapenes vedtekter skal gjengis i innkallingen.

6.3.9 Vurderingskriterie 16 – Arkiv

Dokumentasjon over de formelle møtene lagres i Office 365. I *I-binder* lagres dokumentasjon over styresaker, samt innkallinger og referater fra generalforsamlinger.

Vi mener derfor at vurderingskriterie 9 er etterlevd.

Selskapene skal ha et arkiv over dokumentasjonen av de formelle møtene med eier.

6.3.10 Vurderingskriterie 17 – Avklaring av prinsipielle saker

I og med at det ikke har blitt reist saker som er av prinsipiell art, har vi ikke hatt grunnlag for å vurdere dette kriteriet. Det blir derfor markert som ikke vurdert (uten farge).

Formannskapet/generalforsamlingen skal avklare eiers syn i forkant av generalforsamlingsmøte i saker som er av vesentlig betydning for kommunen.

6.3.11 Oppsummert vurdering – Oppfølging i generalforsamling

Vår gjennomgang av Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS viser at kommunens eierrepresentasjon i generalforsamling i stor grad følger opp selskapene. For Elverum Vekst AS gjennomføres det også minst fire eiermøter per år.

Vi merker oss at det ble ført en ufullstendig deltakerliste på Elverum Vekst AS sin ekstraordinære generalforsamling den 20. november 2019. I og med at det ble gjennomført eiermøte i forkant med referat som viser at daglig leder og styreleder var til stede, så mener vi at de to dokumentene i sammenheng viser at selskapsledelsen var tilstede i møtet. Senere protokoller har full deltakerliste, så forholdet om å lage fullstendige deltakerlister er forbedret i de senere generalforsamlingene.

7 Problemstilling 3 – Vurderinger av selskapsstruktur og styresammensetning

Problemstilling 3:

Har Elverum kommune gjennomført vurderinger av selskapsstruktur og styresammensetning i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS?

7.1 Vurderingskriterier for problemstilling 3

Følgende er en tabell med kriteriene vi har benyttet for våre vurderinger og for å besvare problemstillingen. Kriteriene er gjengitt i kortform. For en full utledning av vurderingskriteriene, se [vedlegg A](#). Tabellen er interaktiv og leseren kan gå rett til den enkelte vurdering ved å trykke på det enkelte kriteriet. Vurderingene er knyttet til dataene som er samlet inn og som blir gjengitt i kapitlene nedenfor. Vi gjør derfor leseren oppmerksom på at vurderingene må sees opp imot innhentet informasjon i prosjektet.

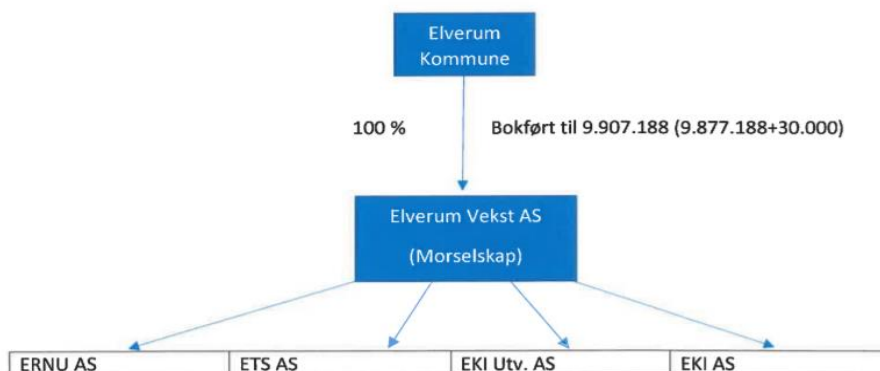
K	Kriterie 18	Opprettelsen av selskaper bør ha blitt behandlet av kommunestyret.
K	Kriterie 19	Elverum kommune bør dokumentere sine vurderinger og valg av selskapenes struktur.
K	Kriterie 20	Kommunen som eier/generalforsamlingen bør ha definert hvilken kompetanse de har behov for ved valg av styremedlemmer til selskapene.
K	Kriterie 21	Generalforsamlingen bør ha vurdert habilitet ved valg av styre.
K	Kriterie 22	Generalforsamlingen bør ha anmodet styret om å utarbeide rutiner for egevaluering. Det er naturlig at denne evalueringen behandles i generalforsamling.
K	Kriterie 23	Styremedlemmer i morselskapet bør som hovedregel ikke sitte i styrene i datterselskapene, men konsernledelsen kan likevel være representert i datterselskapenes styre.

7.2 Innhentet data

Opprettelsen av Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS ble behandlet i samme formannskapsmøte den 21. august 2019 (sak 112/19 og 113/19) og i samme kommunestyremøte den 28. august 2019 (sak 101/19 og 102/19).

Vurderinger av Elverum Vekst AS sin selskapsstruktur ble lagt frem for kommunestyret i sak 40/19 den 3. april 2019:

Ny struktur

Årsaken til at man opprettet Elverum Vekst AS som et morselskap i et konsern, var at det var ønskelig å samle alle aktørene som kommunen hadde eierskap i som arbeidet mot det samme målet om utvikling av kommunen, både mht. eiendomsutvikling, næringsutvikling og reiseliv.

ERNU AS (Elverumregionens Næringsutvikling AS) ble ifølge eierskapsmeldingen del II fusjonert inn i Elverum Vekst AS og slettet i enhetsregisteret den 25. mai 2020. Dette fremgår også av protokoll fra styremøte i Elverum Vekst AS den 23. mars 2020:

SAK 2020/07 - Fusjon med Elverumregionens Næringsutvikling AS (ERNU) - behandling og signering av fusjonsplan.

Styret fattet slikt vedtak:

Styret i Elverum Vekst AS ønsker å fusjonere inn det heleide datterselskapet Elverumregionens Næringsutvikling AS. Fusjonen ønskes gjennomført etter forenklet modell som innebærer at vedtak om fusjonsplan og selve gjennomføringen av fusjonen foretas i ett møte. Styret forutsetter at Formannskapet i Elverum kommune som eneste aksjonær i Elverum Vekst AS (morselskapet) samtykker i at kravet om utsendelse av vedtatt fusjonsplan med tilhørende dokumentasjon skal sendes eierne 1 måned før endelig vedtak, kan fravikes.

Signering av fusjonsplanen/protokollen vil skje elektronisk.

Sak 2020/08 – Godkjenning av fusjon med Elverumregionens Næringsutvikling AS

Styret fattet slikt vedtak:

Styret i Elverum Vekst AS godkjenner fusjon med Elverumregionens Næringsutvikling AS

Signering av protokollen vi skje elektronisk.

Det er med andre ord tre datterselskaper i Elverum Vekst AS.

I vedtaket fra styret i Elverum Vekst AS blir det vist til at formannskapet i Elverum kommune må samtykke i at man kan fravike kravet om utsendelse av vedtatt fusjonsplan med tilhørende dokumentasjon til eierne 1 måned før endelig vedtak, jf. aksjeloven § 13-23, 2. ledd, nr. 3. Vi har bedt om informasjon og dokumentasjon på at formannskapet har samtykket til dette.

Vi har fått oversendt en e-post fra ass. rådmann til formannskapet datert 15. mars 2020 hvor formannskapet blir gjort oppmerksom på hvilket vedtak styret i Elverum Vekst AS kommer til å fatte i påfølgende styremøte. I e-posten blir det gitt informasjon om at det i forbindelse med behovet for samtykke vil bli avholdt et eiermøte i forkant av formannskapsmøtet den 18. mars 2020.

Ass. rådmann skriver følgende i informasjonen til formannskapet:

Som kjent er Elverum kommune eneste aksjonær i Elverum Vekst AS. En fusjonsprosess mellom selskap stiller opp en del vilkår regulert gjennom Aksjelovens bestemmelser. Ett av vilkårene er blant annet at dokumentasjon om fusjonsplanen sendes til aksjonærene 1 måned i forkant av styrets vedtak om fusjon. Dette vilkåret kan imidlertid fravikes. EV har arbeidet fram en fusjonsplan – se vedlegg – og det er lagt opp til at vedtak om fusjon både i EV og ERNU kan gjennomføres i ett og samme møte. Et vedtak om fusjon før 30.06.20. innebærer at fusjonen gjøres gjeldende fra 01.01.20, noe som anses som fordelaktig. For at prosessen skal gjennomføres i henhold til formelle krav, må Elverum kommune v/ Formannskapet i eget eiermøte samtykke i at krav om utsendelse 1 måned før fusjonsvedtaket fravikes.

På denne bakgrunn innkalles det til eiermøte i tilknytning til formannskapets ordinære møte onsdag 18.03.20. Eiermøtet starter kl 1000. Formannskapet, som eierorgan for Elverum Vekst AS med datterselskapet Elverumregionens Næringsutvikling AS, inviteres til å fatte følgende vedtak som tas inn i egen protokoll fra møtet:

«Formannskapet, som kommunens formelle eierorgan, viser til oversendt fusjonsplan for fusjon mellom Elverum Vekst AS og Elverumregionens Næringsutvikling AS. Formannskapet samtykker i at kravet om utsendelse av fusjonsplan 1 måned før fusjonsvedtaket, i henhold til Aksjelovens § 13-23 2. ledd nr. 3, fravikes. Formannskapet har ingen merknader til fusjonsplanen.»

I møteprotokollen fra formannskapsmøtet den 18. mars fremgår det at eiermøtet ble avviklet før formannskapsmøtet startet. Eiermøtet ble behandlet som et lukket møte. Det er ikke protokollert i møteprotokollen hva eiermøtet omhandlet og hva som ble sagt i møtet. Vi har fått oppgitt at det heller ikke ble utarbeidet referat fra dette eiermøtet. I og med at styret i Elverum Vekst AS fattet ovennevnte styrevedtak den 23. mars 2020, er det sannsynlig at formannskapet ga samtykke til å fravike lovkravet i eiermøtet den 18. mars. Dette forsterkes igjen ved at selskapet ble slettet i enhetsregisteret i henhold til fusjonsplanen.

Ydalir Boligutvikling AS er opprettet som et frittstående selskap, og er således verken mor- eller datterselskap. Det er derfor ingen selskapsstruktur som sådan. Selskapet har ingen ansatte og styret arbeider på vegne av selskapet for å realisere bygging av 12 omsorgsboliger i partnerskap med en utbygger. Foreløpig består dette arbeidet av analysearbeid.

I Elverum kommunes eierskapsmelding blir kommunens vurderinger av kompetanse i sammensetning av styre omtalt på side 12. Det fremgår at styremedlemmene skal ha

«kunnskap om aksjeloven, IKS-loven, kommuneloven, andre relevante lover, forskrifter og avtaler som har betydning for selskapets drift; kunnskap om selskapets formål, vedtekter, organisasjon og historie; Kompetanse om private og kommunale regnskapsprinsipper, evne til å lese økonomiske utviklingstrekk og foreta nødvendige grep når nødvendig; Kompetanse på offentlig forvaltning og de politiske og samfunnsmessige utfordringene til enhver tid; Spesialistkompetanse, herunder erfaring på ett eller flere områder som f.eks. juss, økonomi, markedsføring, forvaltning, kommunalkunnskap, teknikk, HMS, ledelse, organisasjon; Ha kunnskap om trender og utviklingstrekk innenfor den bransjen det aktuelle selskapet opererer; Ha kunnskap om konkurrerende virksomheter.»

I forbindelse med opprettelsen av Elverum Vekst AS ble det nedsatt en valgkomité som utarbeidet et forslag på styremedlemmer til stiftelsesmøtet i selskapet. Valgkomitéen har i vedlegg til saken dokumentert deres vurderinger opp imot de kriterier som er satt for valg av styremedlemmer i selskaper som er eid av Elverum kommune (formannskaps sak 112/19, kommunestyresak 101/19). Det er også vedlagt et eksempel på tabell med kriterier som er vurdert for det enkelte styremedlem.

Tilsvarende er ikke vedlagt saken til formannskapet (113/19) og kommunestyret (102/19) i forbindelse med stiftelsen av Ydalir Boligutvikling AS. Det fremgår av protokollen fra formannskapet at det ble stilt spørsmål vedrørende valgkomitéens innstilling under behandlingen av saken, og at rådmannen ville komme tilbake til dette i fremlegget for kommunestyremøtet 28. august 2019. Det fremgår ikke av protokollen hva dette spørsmålet var. I protokollen fra kommunestyremøtet er det verken protokollert spørsmål vedrørende valgkomitéens innstilling eller at det er gitt et tilsvarende svar på spørsmålet som ble reist i formannskapet. Vi har imidlertid fått oppgitt fra eierskapssekretariatet at de mener at dette spørsmålet gjaldt at valgkomitéen hadde foreslått medlemmer av formannskapet som styremedlemmer, noe som ville ha blitt problematisk med hensyn til habilitet i forbindelse med generalforsamlingen. Valget av styret i Ydalir Boligutvikling AS med enkelte av styremedlemmene i Elverum Vekst AS viser at man gikk vekk fra innstillingen da saken kom til behandling i kommunestyret den 28. august 2019.

Elverum kommunes eierskapsmelding omtaler også at kommunen bør vurdere hvor ofte en folkevalgt eller ansatt kan bli inhabil i en rolle som styremedlem. Ingen av styremedlemmene i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS er folkevalgte eller ansatte i Elverum kommune, men den opprinnelige innstillingen til styret i Ydalir Boligutvikling AS viser at slik vurdering ikke ble gjennomført. Samtidig skal det legges til at eierskapsmeldingen er behandlet i november 2020, og at føringene derfra ikke kan legges til grunn. Vi har også fått oversendt forrige eierskapsmelding fra 2013. Her fremgår det imidlertid at slik vurdering burde ha blitt gjort:

2.5 Styresammensetningen basert på kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart.

- Det er viktig at styret velges med fokus på selskapets behov, styremedlemmenes kompetanse og styrets totale sammensetning.
- I selskaper med betydelige sektorpolitiske målsettinger bør det vurderes konkret om styrets medlemmer bør ha nær tilknytning til kommunens politiske og administrative ledelse.
- Eier må sikre seg at styremedlemmene har tilstrekkelig kompetanse og forståelse for sitt ansvar.

I eierskapsmeldingen del 4.6, heter det at styret årlig skal evaluere sin virksomhet. I egenerklæring fra styret i Elverum Vekst AS, skriver leder, på vegne av styret, at

«Styret har våren 2021 gjennomført en styreevaluering basert på styreforeningen.no sin analysemal. Alle styremedlemmer inkl varamedlemmer ga individuelle svar, men det foreligger p.t. ingen skriftlig oppsummering av svarene. Eier har ikke etterspurt egenevaluering av styret. Det gjøres en evaluering av styret ved valg til styret i Generalforsamlingen.»

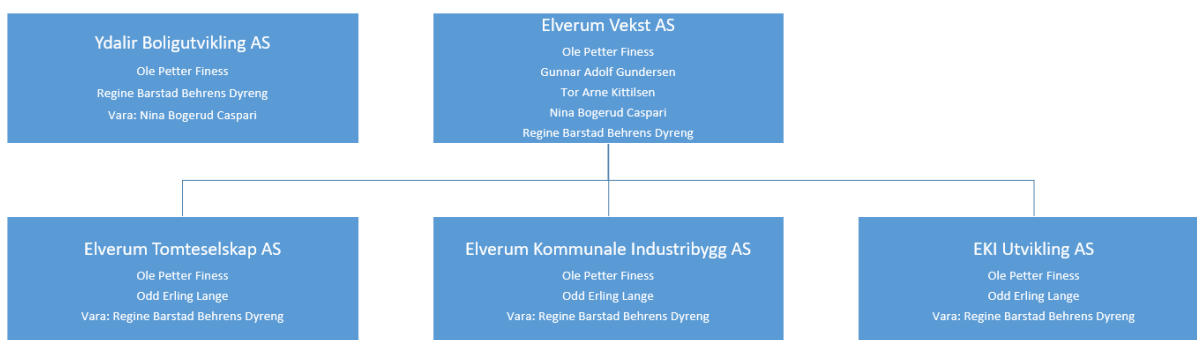
I egenerklæring fra styret i Ydalir Boligutvikling AS, skriver leder, på vegne av styret, at «Selskapet ble etablert i desember 2019 og arbeidet i 2020 er preget av kartlegging og utredninger. Det er så langt ikke gjort evaluering av styrets arbeid.»

I intervju med styreleder i de to selskapene og selskapenes to daglige ledere, har vi blitt opplyst om at generalforsamlingene ikke har behandlet rutiner for egenevaluering for styrene i de to selskapene. Det blir imidlertid avholdt flere eiermøter med eierkommunen, og styrets evaluering skal bli tatt opp som et av temaene på eiermøte høsten 2021.

Ordfører oppgir i egenerklæring på vegne av formannskapet at det vil være naturlig å gjennomføre en evaluering av styret i Ydalir Boligutvikling AS i forbindelse med nytt valg av styre. Ordfører oppgir også at selskapet ikke har eksistert lenge nok til at det er mye man kan evaluere styret på. Selskapet har foreløpig arbeidet med analyse for å realisere partnerskap med en utbygger som blant annet skal kunne gjennomføre bygging av 12 omsorgsboliger.

I Elverum kommunes eierskapsmelding fremgår det på side 12 at «styremedlemmer i morselskapet skal som hovedregel ikke sitte i styret i datterselskaper. Konsernledelsen kan være representert i datterselskapenes styre». Det står også at det ikke skal «velges styremedlemmer i selskaper kommunen har eierinteresser i som kan medføre interessekonflikt av betydning for vervet».

Som nevnt er Elverum Vekst AS et morselskap for tre datterselskaper. Ydalir Boligutvikling AS er et frittstående selskap. Styrene er satt sammen slik i de to selskapene med datterselskaper og viser at konsernledelsen er representert i datterselskapenes styre:

7.3 Revisors vurdering

7.3.1 Vurderingskriterie 18 – Politisk behandling av opprettelse av selskaper

Opprettelsen av Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling er behandlet i kommunestyresakene 101/19 og 102/19, den 28. august 2019.

Vi mener at vurderingskriterie 18 er etterlevd.

 Opprettelsen av selskaper bør ha blitt behandlet av kommunestyret.

7.3.2 Vurderingskriterie 19 – Dokumentasjon på selskapsstruktur

Ydalir Boligutvikling AS har i utgangspunktet ingen selskapsstruktur siden selskapet er et frittstående aksjeselskap uten datterselskaper.

Elverum Vekst AS sin selskapsstruktur ble behandlet i kommunestyret i sak 40/19. Saksfremstillingen fungerer som dokumentasjon for kommunens vurderinger av selskapsstrukturen, hvor Elverum Vekst AS fungerer som morselskap til Elverumregionen Næringsutvikling AS, Elverum Tomteselskap AS, Elverum Kommunale Industribygg AS og EKI Utvikling AS.

For oss fremstår fusjoneringen av Elverum Vekst AS og Elverumregionen Næringsutvikling AS som håndtert på en noe uryddig måte og preget av noe hastverk. Årsaken til dette er at styret i Elverum Vekst AS forutsatte et samtykke fra Elverum kommune, som største aksjonær, slik at man kunne fravike kravet i aksjeloven § 13-23, 2. ledd, punkt 3, om tidsfrist for utsendelse av fusjoneringsplan. Dette ble behandlet i et eiermøte den 18. mars i forbindelse med et formannskapsmøte. Informasjon ble oversendt til formannskapet den 15. mars. I e-posten fra ass. rådmann blir formannskapet forespeilet en innstilling til et vedtak i tråd med forutsetningene som styret i Elverum Vekst AS kom til å legge til grunn i sitt styremøte den 23. mars. Det blir også nevnt at saken må behandles raskt for å få ønsket fusjoneringsdato per 1. januar 2020.

Eiermøter er uformelle arenaer hvor man ikke har anledning til å ta formelle avgjørelser. Dette innebærer at eiermøter ikke kan fatte vedtak og ta prinsipielle avgjørelser eller gi samtykker slik det fremstår at ble gitt i det aktuelle eiermøtet den 18. mars. Det ble heller ikke utarbeidet et referat fra dette møtet, som gjør at det er vanskelig å ettergå hva som har foregått i eiermøtet. I og med at styret i Elverum Vekst AS fattet vedtak i møte den 23. mars 2020 slik det ble fremlagt for kommunestyret, og Elverumregionen Næringsutvikling AS ble slettet i enhetsregisteret i mai samme år, er det naturlig å trekke slutningen at formannskapet ga et slikt samtykke i eiermøtet.

Spørsmålet om et samtykke er en formell avgjørelse eller ikke, er ikke så enkel å avgjøre. Drar man sammenligning til privat-eide selskaper, holder det at samtlige aksjonærer samtykker. Det stilles ikke krav til vedtak. Tatt dette i betraktning, vil det i så fall kunne gis et slikt samtykke i et eiermøte, men det vil jo da være viktig at dette samtykket blir dokumentert. Slik dokumentasjon foreligger ikke, og gjennomføringen kan derfor ikke sies å være i tråd med god eierstyring.

På den ene siden har kommunen dokumentasjon på den opprinnelige selskapsstrukturen, men i mindre grad på den oppdaterte. Vi mener derfor samlet sett at vurderingskriterie 19 er delvis etterlevd. Vurderingen må sees i sammenheng med vurderingen av dokumentasjon på avholdte eiermøter.

 Elverum kommune bør dokumentere sine vurderinger og valg av selskapenes struktur.

7.3.3 Vurderingskriterie 20 – Kompetansebehov i styret

Kommunen som eier/ generalforsamlingen har definert hvilken kompetanse de har behov for ved valg av styremedlemmer til selskapene i eierskapsmeldingen del I.

Vi mener at vurderingskriterie 20 er etterlevd.

 Kommunen som eier/generalforsamlingen bør ha definert hvilken kompetanse de har behov for ved valg av styremedlemmer til selskapene.

7.3.4 Vurderingskriterie 21 – Habilitet i styret

Ved valg av styre skal habilitet bli vurdert dersom innstillingen på styremedlemmer omhandler personer som er folkevalgt eller ansatt i kommunen. Ingen av styrene har medlemmer som er folkevalgt eller ansatt i kommunen.

Kommunens Eiermelding del I legger også føringer for at styret bør settes sammen ut i fra konkrete kriterier for kompetanse. Kommunen kan dokumentere valgkomitéens vurderinger og innstilling på styresammensetning i Elverum Vekst AS.

Tilsvarende saksdokumenter med hensyn til valgkomitéens vurderinger og innstilling til styre i Ydalir Boligutvikling AS foreligger ikke. I formannskapet ble det reist spørsmål vedrørende innstillingen fordi det ble innstilt på medlemmer av formannskapet. Spørsmålet er protokollert som stilt, men ikke hva det omhandler. Spørsmålet skulle besvares i påfølgende kommunestyremøte, men er ikke protokollert. Imidlertid ble styreleder i Elverum Vekst AS og et av de øvrige styremedlemmene i samme selskap valgt som styre i selskapet, i tillegg til at et av styremedlemmene i Elverum Vekst AS også ble valgt som vara i styret i Ydalir Boligutvikling AS. Det er naturlig å gå ut i fra at de samme vurderingene som valgkomitéen hadde gjort ved vurdering av styret i Elverum Vekst AS også er gjeldende for styresammensetningen i Ydalir Boligutvikling AS.

Vi mener at vurderingskriterie 21 er etterlevd. Vi vil likevel vise til at dokumentasjonen med hensyn til behandlingen av opprettelse av Ydalir Boligutvikling AS og oppfølgingen i kommunestyret fremstår som noe mangelfull. For å sikre sammenheng og at spørsmål blir svart opp kan det være en fordel å omtale hva spørsmålene som blir reist omhandler. For rådmannens del kan det være en fordel at det også protokolleres hva svaret på spørsmålet var, så langt dette er innenfor hva som kan offentliggjøres.

 Generalforsamlingen bør ha vurdert habilitet ved valg av styre.

7.3.5 Vurderingskriterie 22 – Rutiner for egevaluering

Styrene i selskapene har ikke fått instruks om å utarbeide rutiner for egevaluering fra generalforsamlingen. Styret i Elverum Vekst AS har likevel gjennomført en egevaluering, som ifølge selskapets ledelse skal legges frem for eier på eiermøte høsten 2021. Evaluering av styret i Ydalir Boligutvikling AS blir oppgitt at er mer naturlig å gjennomføre når selskapet har levert med hensyn til selskapets formål. Foreløpig har selskapet arbeidet med analyser i forkant av prosessen med å tilknytte seg en utbyggingspartner for blant annet å bygge 12 omsorgsboliger.

På bakgrunn av dette mener vi at vurderingskriterie 22 ikke er etterlevd. Elverum kommune har gjennom generalforsamlingen anledning til å ta inn evaluering som en del av styreinstruksen til selskapenes styre.

 Generalforsamlingen bør ha anmodet styret om å utarbeide rutiner for egevaluering. Det er naturlig at denne evalueringen behandles i generalforsamlingen.

7.3.6 Vurderingskriterie 23 – Styredeltakelse i konserner

Styreleder i Elverum Vekst AS er også styreleder i selskapets datterselskap. Daglig leder i Elverum Vekst AS er styremedlem i selskapets datterselskap. Et av styremedlemmene i Elverum Vekst AS er varamedlem i datterselskapenes styre. En slik styreorganisering kan være hensiktsmessig med hensyn

til effektiv styring av selskap som leverer tjenester i sammenheng. Dette er også noe styret i selskapet har oppgitt som årsak til at det er gjennomgående representasjon i styrene i selskapsstrukturen.

Samtidig kan det introdusere problemstillinger knyttet til at innflytelsen blir konsentrert på noen få, noe som har følger for de avgjørelser som blir tatt. Nå er imidlertid datterselskapene eid av Elverum Vekst AS og indirekte av Elverum kommune. Elverum kommunes formannskap utgjør kun generalforsamling i Elverum Vekst AS. Styreleder og daglig leder i Elverum Vekst AS utgjør etter ovenstående sammensetning generalforsamling i de tre datterselskapene. Dette innebærer at prinsippene i kommunens eierskapsmelding ikke kommer til anvendelse i datterselskapene med mindre dette er lagt som krav, for eksempel i vedtektene eller i styreinstruks. Et eksempel på hvilke unntak som dermed følger er at de tre datterselskapene ikke etterlever kommunens krav til kjønnsbalanse i styret. Men for disse selskapene vil det være aksjeloven som er regulerende, og kjønnsbalanse er ikke regulert ved lov for aksjeselskaper.

Dette er forhold som generalforsamlingen i, og Elverum kommune som eier av, Elverum Vekst AS bør være oppmerksom på og ta med i evalueringen av styret i selskapet.

Med bakgrunn i kommunens egne regler, hvor vi finner unntak fra hovedregelen om styresammensetting i konserner, og kommunens og selskapets begrunnelse for unntaket, så mener vi at vurderingskriterie 23 er oppfylt.

 Styremedlemmer i morselskapet bør som hovedregel ikke sitte i styrene i datterselskapene, men konsernledelsen kan likevel være representert i datterselskapenes styrer.

7.3.7 Oppsummert vurdering – Vurderinger av selskapsstruktur og styresammensetning

Gjennomgangen viser at kommunen kan dokumentere at de har gjennomført vurderinger av selskapsstruktur og av styrets sammensetning overfor Elverum Vekst AS. I og med at styremedlemmene i Ydalir Boligutvikling AS også sitter i Elverum Vekst AS leser vi det også som at det er foretatt vurderinger for disse.

I forbindelse med opprettelsen av Ydalir Boligutvikling AS ble det i formannskapet stilt spørsmål ved valgkomitéens innstilling, noe som skulle svares opp i kommunestyret. Vi kan ikke lese av protokollene verken hva dette spørsmålet omhandlet eller at spørsmålet er svart opp.

Vi har heller ikke sett valgkomitéens innstilling til styret i Ydalir Boligutvikling AS, men går ut i fra at samme vurdering som gjaldt for tilsvarende styremedlemmer i Elverum Vekst AS også er gjeldende for valg av styre i Ydalir Boligutvikling AS.

Generalforsamlingen i de to selskapene har ikke gitt styrene instruks om å gjennomføre årlige egenevalueringer. Styret i Elverum Vekst AS har likevel gjennomført egenevaluering, som vil legges frem i eiermøte høsten 2021.

8 Problemstilling 4 – Honorering av styreverv

Problemstilling 4:

Hvilke føringer gjelder for honorering av styreverv?

8.1 Vurderingskriterier for problemstilling 4

Følgende er en tabell med kriteriene vi har benyttet for våre vurderinger og for å besvare problemstillingen. Kriteriene er gjengitt i kortform. For en full utledning av vurderingskriteriene, se [vedlegg A](#). Tabellen er interaktiv og leseren kan gå rett til den enkelte vurdering ved å trykke på det enkelte kriteriet. Vurderingene er knyttet til dataene som er samlet inn og som blir gjengitt i kapitlene nedenfor. Vi gjør derfor leseren oppmerksom på at vurderingene må sees opp imot innhentet informasjon i prosjektet.

Kriterie 24	Elverum kommune må ha føringer for honorering av styreverv.
Kriterie 25	Godtgjøring av styremedlemmer er i tråd med føringene fastsatt i eierskapsmeldingen.

8.2 Innhentet data

Eierskapsmeldingen del 1, kapittel 4.7, gir føringer for godtgjøring av styreverv i kommunalt eide selskaper. Det fremgår at det er selskapene som skal dekke godtgjøringen i form av styrehonorar til sine styremedlemmer. I eierskapsmeldingen står det at Elverum kommune ikke skal være ledende i sin godtgjøring av styremedlemmer, og at godtgjøringen skal reflektere styrets økonomiske og strafferettslige ansvar, i tillegg til kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet.

Kommunestyret har fastsatt følgende retningslinjer for honorering av styremedlemmer i Elverum kommunes heleide selskaper og kommunale foretak:

- Styreleder gis 6,5 % av daglig leders lønn i selskapet
- Styremedlemmer gis 3,5 % av daglig leders lønn i selskapet
- Varamedlemmer/ vararepresentanter gis godtgjøring på kr 1 500,- per oppmøte

Generalforsamlingen i Elverum Vekst AS vedtok styrehonorar sist i generalforsamlingen den 16. juni 2021. I sak 7 vedtok generalforsamlingen:

Vedtak:

Styrehonorarene fastsettes som følger:

- Styreleders honorar skal være 6,5% av daglig leders lønn i selskapet.
- Øvrige styremedlemmers honorar skal være 3,5 % av daglig leders lønn i selskapet.
- Varamedlemmer – kr. 1500,- pr møte.

Den 3. juni 2020 vedtok generalforsamlingen følgende honorering i sak 7 (dette var før eierskapsmeldingen kom til behandling som fastsatte ovenstående rammer):

Vedtak:

Styrehonorarene fastsettes som følger:

- Styreleders honorar skal være 6,5% av daglig leders lønn i selskapet.
- Øvrige styremedlemmers honorar skal være 3,5 % av daglig leders lønn i selskapet.
- Varamedlemmer – kr. 750,- pr møte.

Ydalir Boligutvikling AS har ingen ansatte og det er ifølge regnskapet for 2020 derfor ikke lønnsutgifter i selskapet. I og med at det ikke er lønnsutgifter i selskapet er det heller ikke avregning av styrehonorarer.

8.3 Revisors vurdering

8.3.1 Vurderingskriterie 24 – Føringer for honorering

Eiermeldingen inneholder føringer for honorering av styreverv.

Vi mener at vurderingskriterie 24 er etterlevd.

 Elverum kommune må ha føringer for honorering av styreverv.

8.3.2 Vurderingskriterie 25 – Godtgjøring i tråd med føringen

Protokollen fra siste generalforsamling viser at føringene for styrehonorering etterleves i generalforsamlingen.

Vi mener at vurderingskriterie 25 er etterlevd

 Godtgjøring av styremedlemmene må være i tråd med føringene fastsatt i eierskapsmeldingen.

8.3.3 Oppsummert vurdering – Godtgjøring

Våre vurderinger viser at kommunen har føringer for godtgjøring og at disse praktiseres i de undersøkte selskapene.

9 Problemstilling 5 – Etske retningslinjer

Problemstilling 5:

Har selskapene etiske retningslinjer?

9.1 Vurderingskriterier for problemstilling 5

Følgende er en tabell med kriteriene vi har benyttet for våre vurderinger og for å besvare problemstillingen. Kriteriene er gjengitt i kortform. For en full utledning av vurderingskriteriene, se [vedlegg A](#). Tabellen er interaktiv og leseren kan gå rett til den enkelte vurdering ved å trykke på det enkelte kriteriet. Vurderingene er knyttet til dataene som er samlet inn og som blir gjengitt i kapitlene nedenfor. Vi gjør derfor leseren oppmerksom på at vurderingene må sees opp imot innhentet informasjon i prosjektet.

- [Kriterie 26](#) Styrene i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS skal ha utarbeidet etiske retningslinjer.
- [Kriterie 27](#) Styrene i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS bør diskutere de etiske retningslinjene jevnlig, og revidere dem årlig.
- [Kriterie 28](#) Selskapene skal ha rutiner for intern varsling i henhold til AML. § 2 A-6.

9.2 Innhentet data

Som tidligere nevnt er det ikke ansatte i Ydalir Boligutvikling AS, og det arbeidet som utføres blir gjort av ansatte i Elverum Vekst AS. Vi har fått oppgitt at det derfor vil være naturlig at de etiske retningslinjene som er utformet for Elverum Vekst AS er gjeldende også for arbeidet som utføres i Ydalir Boligutvikling AS. Det samme gjelder retningslinjer for varsling.

De etiske retningslinjene i Elverum Vekst AS er utarbeidet for både ansatte og styret, og ble vedtatt av styret den 23. mars 2020. Elverum Vekst AS har også retningslinjer for varsling, som ble behandlet og vedtatt av styret i samme møte som de etiske retningslinjene ble vedtatt.

Retningslinjene og varslingsrutinene er ikke behandlet i senere møter.

9.3 Revisors vurdering

9.3.1 Vurderingskriterie 26

Siden det ikke er ansatte i Ydalir Boligutvikling AS og at tjenestene som produseres i selskapet utføres av ansatte i Elverum Vekst AS, mener vi at det er tilstrekkelig på nåværende tidspunkt, at de etiske retningslinjene i Elverum Vekst AS benyttes i begge selskaper. Elverum Vekst AS sine retningslinjer er tilstrekkelige og dekkende for driften i begge selskaper.

Vi mener at vurderingskriterie 26 er etterlevd.

- Styrene i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS skal ha utarbeidet etiske retningslinjer.

9.3.2 Vurderingskriterie 27

De etiske retningslinjene ble vedtatt i mars 2020. De er i etterkant ikke behandlet i styret. I og med at selskapet er forholdsvis nytt, og tilsvarende også gjelder de etiske retningslinjene, mener vi at det ikke er problematisk at styret ikke har behandlet retningslinjene igjen. Men styret bør påse at diskusjon om retningslinjene og revisjon av dokumentet bør inngå i styrets årshjul for saker som skal til behandling.

Vi mener at vurderingskriterie 27 er etterlevd.

 Styrene i Elverum Vekst og Ydalir Boligutvikling AS bør diskutere de etiske retningslinjene jevnlig, og revidere dem årlig.

9.3.3 Vurderingskriterie 28

Tilsvarende som for vurderingen i vurderingskriterie 26, mener vi at det er tilstrekkelig at Elverum Vekst AS har varslingsrutiner.

Vi mener at vurderingskriterie 28 er etterlevd.

 Selskapene skal ha rutiner for intern varsling i henhold til AML. § 2 A-6.

9.3.4 Oppsummert vurdering – Etiske retningslinjer

Basert på mottatt dokumentasjon og våre vurderinger, konkluderer vi med at selskapet/selskapene har tilfredsstillende etiske retningslinjer og varslingsrutiner. Styret bør sikre at disse inngår som del av styrets årshjul for diskusjon og revidering.

10 Konklusjon

I eierskapskontrollen har vi kommet frem til at Elverum kommune har tilfredsstillende rutiner for eierstyring, oppfølging og evaluering av sine eierinteresser. Kommunens eierrepresentasjon i generalforsamling, ved at formannskapet utgjør generalforsamlingen, følger i stor grad opp selskapene i henhold til føringene i kommunens eierskapsmelding.

Kontrollen viser også at Elverum kommune har dokumentasjon på vurderinger av selskapsstrukturen i Elverum Vekst AS, men vi vil påpeke at fusjoneringen mellom Elverum Vekst AS og Elverumregionen Næringsutvikling AS fremstår som gjennomført på en noe uryddig måte og ikke i tråd med god eierstyring. Det er ikke ført referat fra eiermøtet hvor det skulle gis samtykke til å fravike et lovkrav. I informasjonen til formannskapet er det lagt opp til at det i møtet skulle gis samtykke ved vedtak, noe eiermøtet ikke har anledning til å gjøre. Slik det fremstår for oss kunne saken også ha blitt lagt opp til som informasjon og diskusjon i eiermøtet uten at det skulle føre til vedtak. I og med at det ikke er utarbeidet referat, er det ikke mulig å etterprøve om hvorvidt et slikt vedtak ble fattet, men gitt styret i Elverum Vekst AS sitt vedtak i styremøte fem dager senere, med påfølgende sletting i enhetsregisteret i mai samme år, er det sannsynlig at slikt samtykke ble gitt i eiermøtet den 18. mars 2020.

Elverum kommune kan dokumentere at kompetanse og erfaring er vurdert i sammensetningen av selskapenes styrer.

Kommunens eierskapsmelding legger føringer for styrehonorering, og dette er etterlevd i Elverum Vekst AS. I og med at Ydalir Boligutvikling AS ikke har ansatte, blir ikke styret honorert for vervene i selskapet.

Selskapene har også tilfredsstillende etiske retningslinjer og varslingsrutiner. Disse dokumentene er forholdsvis nye og har derfor ikke blitt tatt opp til diskusjon og revidering. Vi har derfor ikke grunnlag for å vurdere om hvorvidt dette blir/vil bli gjort i styrene. Vår generelle oppfatning er at dette bør legges inn i styrets årshjul.

Vi har ellers notert oss at det er stilt et spørsmål vedrørende valgkomitéens innstilling til styre i Elverum Vekst AS i formannskapsmøte den 21. august 2019 som skulle svares opp i kommunestyret ved behandling av saken. Av protokollen fremgår det ikke hva spørsmålet omhandlet, og i protokollen fra kommunestyrets behandling fremgår det ikke om spørsmålet er besvart. Det kan være en fordel å omtale spørsmål som man skal komme tilbake til i videre oppfølging i protokoll eller andre dokumenter slik at det er anledning til å følge med på om spørsmål blir fulgt opp.

Generalforsamlingene har ikke gitt styrene instruksjoner om å gjennomføre årlige egevalueringer, selv om styret i Elverum Vekst AS har gjennomført en slik evaluering uoppfordret, og som vil legges frem for eiermøte høsten 2021.

Vår konklusjon er at eierforvaltningen i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS per oktober 2021 i all hovedsak har blitt utøvet i henhold til lov og forskrift, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

11 Anbefalinger

Vi har følgende anbefalinger til Elverum kommune:

- Kommunen må sørge for at det føres referater fra alle eiermøter.
- Kommunen bør vurdere protokollering av spørsmål som skal besvares i senere møter og sikre dokumentasjon på at spørsmålet er besvart i det aktuelle påfølgende møtet.

- Generalforsamlingen bør sikre at styrene blir gitt instruksjoner om å gjennomføre årlige egevalueringer.
- Styrene i selskapene bør sikre at vurdering og revisjon av de etiske retningslinjene og varslingsrutinene inngår i styrenes årshjul.

12 Felles uttalelse fra eierrepresentant og selskapenes styrer

ELVERUM KOMMUNE

Revisjon Øst Iks
Postboks 84

2341 LØTEN

Kommunedirektørens kontor

Vår dato:	28.10.2021
Vår referanse:	2021001650-14
Arkiv:	21/1650/
Deres dato:	
Deres referanse:	
Vår saksbehandler:	Trude Seland Nyberg

Unntatt offentlighet Utsett offentlighet i særskilte tilfeller**Felles uttalelse til rapport - Eierskapskontroll i Elverum Vekst AS og Ydalir boligutvikling AS**

Vi viser til «Rapport fra eierskapskontroll til uttalelse» som er oversendt eierrepresentant og kommunedirektør i brev av 8. oktober 2021 med frist for skriftlig tilbakemelding innen 29. oktober 2021.

Elverum kommune har valgt å gi en felles uttalelse fra eierrepresentanten og kommunedirektøren til rapporten.

Vi konstaterer at revisjonens vurdering er at eierforvaltningen i selskapene i all hovedsak har blitt gjennomført i samsvar med krav og føringer i lov, forskrift, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Revisjonen har imidlertid fire anbefalinger til Elverum kommune. Vi ønsker å kommentere følgende:

Kap. 5.3.6 Vurderingskriterie 6 – Dokumentasjon fra eiermøter

Revisjonen mener at vurderingskriteriet er etterlevd i det alt vesentlige, men påpeker at det mangler referat fra ett eiermøte i Elverum Vekst AS avholdt 18. mars 2020.

Elverum kommune er enig i at det bør foreligge dokumentasjon på eventuelle avholdte eiermøter. Det er derfor innarbeidet i Elverum kommunes eierskapsmelding punkt 3.8 Eiermøter, avsnitt tre at det føres referat fra eiermøter. Dette var også fast praksis før vedtakelse av gjeldende eierskapsmelding. Vi støtter revisjonens vurdering av at dette kun er et avvik. Kommunedirektøren vil påse at rutinen med føring av referat fra eiermøter blir fulgt opp.

Kap. 7.3.2. Vurderingskriterie 19 – Dokumentasjon på selskapsstruktur

Konklusjonen til revisjon er at vurderingskriteriet er delvis etterlevd. Revisjonen påpeker imidlertid at den manglende dokumentasjonen av eiermøtet som nevnt over medfører at gjennomføringen av fusjonen mellom Elverum Vekst AS og Elverumregionen Næringsutvikling AS ikke er i tråd med god eierstyring.

Vi tar revisjonens anbefaling til etterretning og vil følge det opp i tilknytning til oppfølgingen dokumentasjon fra eiermøter.

Telefon	Adresse	Internett	E-post	Bank
62433000	PB.403, 2418 Elverum	www.elverum.kommune.no	postmottak@elverum.kommune.no	1822.85.40001

Kap. 7.3.5 Vurderingskriterie 22 – Rutiner for egevaluering

Revisjonen påpeker at styrene i selskapene ikke har fått instruks om å utarbeide rutiner for egevaluering fra generalforsamlingen, og konkluderer derfor at vurderingskriterie 22 ikke er etterlevd av Elverum kommune.

Vi tar revisjonens anbefaling til etterretning. Det vil være naturlig at en slik instruks innarbeides i kommunens eierskapsmelding slik at den gjelder for alle selskapene hvor kommunen har en vesentlig eierinteresse.

Kap. 9.3.2. Vurderingskriterie 27

Revisjonen anbefaler at styret i selskapene bør sikre at de etiske retningslinjene og varslingsrutiner inngår som del av styrets årshjul for diskusjon og revidering.

Vi tar revisjonens anbefaling til etterretning og vil vurdere om en slik instruks bør innarbeides i kommunens eierskapsmelding på samme måte som styrets egevaluering.

Vi er fornøyd med at revisjonen har vurdert at eierforvaltningen i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS i all hovedsak er utøvet i henhold til lov, forskrift, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Rapporten oppfattes som nyttig innspill i kommunens kontinuerlige forbedringsarbeid med eierskapsforvaltningen ikke bare for de selskapene som er omfattet av denne eierskapskontrollen, men også for øvrige selskaper.

Vi har for øvrig ingen kommentarer til revisjons bruk av revisjonskriterier, metode, anvendte kilder eller data og dialogen med revisor under prosjektgjennomføringen.

Med hilsen

Lillian Skjærvik
ordfører

Kristian Trengereid
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes derfor uten underskrift

13 Referanser

Elverum kommune. 2020 [2011]. Eierskapsmelding del I.

Elverum kommune. 2020 [2011]. Eierskapsmelding del II.

Elverum kommune. Kommunestyresaker:

- [40/19 \(03.04.19\) – Attraktivitetsarbeidet for Elverum – formål, reorganisering, videre arbeid.](#)
- [101/19 \(28.08.19\) – «Elverum Vekst» – opprettelse av selskap](#)
- [102/19 \(28.08.19\) – Omsorgsboliger i Ydalir – opprettelse av selskap](#)
- [119/20 \(18.11.20\) – Eierskapsmelding for Elverum kommune – valgperioden 2019-2023](#)

Elverum kommune. Formannskapssaker:

- [112/19 \(21.08.19\) – «Elverum Vekst» – opprettelse av selskap](#)
- [113/19 \(21.08.19\) – Omsorgsboliger i Ydalir – opprettelse av selskap](#)
- [139/19 \(02.10.19\) – «Elverum Vekst» – arbeidende styreleder](#)

Elverum kommune. 2020. E-post fra ass. rådmann til formannskapet datert 15.03.20 vedr. fusjonering av Elverum Vekst AS og Elverumregionen Næringsutvikling AS

Elverum kommune. Referater fra Eiermøter:

- Datert 20.11.19
- Datert 12.02.20
- Datert 06.05.20
- Datert 26.08.20
- Datert 09.12.20
- Datert 10.03.21
- Datert 19.05.21

Elverum Vekst AS:

- Protokoll fra ekstraordinær generalforsamling 20.11.19
- Protokoll fra styremøte 23.03.20.
- Protokoll fra generalforsamling 03.06.20
- Protokoll fra generalforsamling 16.06.21
- Etske retningslinjer (vedtatt av styre 23.03.20)
- Retningslinjer for varsling (vedtatt av styre 23.03.20)

Ydalir Boligutvikling AS

- Protokoll fra generalforsamling 16.06.21
- Årsregnskap 2020

13.1 Internettreferanser

Elverum kommune: <http://www.elverum.kommune.no>

Proff: <http://www.proff.no>

14 Vedlegg A: Vurderingskriterier

Om utledningen av vurderingskriterier

I henhold til NKRFS Standard for eierskapskontroll, RSK 002, skal det på bakgrunn av problemstillingene utledes vurderingskriterier. Vurderingskriteriene er de krav, normer og/eller standarder som utøvelsen av eierskapet skal vurderes opp mot. Kriteriene skal være basert på relevante lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

I dette vedlegget følger utledningen av revisjonskriterier for eierskapskontroll av Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS. Vi har tatt utgangspunkt i følgende kilder i denne utledningen: KS sine «Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll», da disse har tatt utgangspunkt i kommunalt eide selskaper av ulik selskapsform, også kommunale aksjeselskaper.

Vi har også sett til Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) sine anbefalinger om eierstyring og selskapsledelse, men disse er først og fremst myntet på privat næringsliv og almennaksjeselskaper. Deres veileder er brukt som kildemateriale der anbefalingene korresponderer med aksjeloven, eller KS sine anbefalinger. Av lovhenvvisninger har vi brukt aksjeloven og kommuneloven som kilde for revisjonskriterier. Vi ser at disse lovene er mye brukt som kilder også i KS sine anbefalinger.

Bakgrunn for bestillingen

I sak EL-1/21 bestilte kontrollutvalget i Elverum kommune en eierskapskontroll rettet mot Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS. Eierskapskontrollen er omtalt i kontrollutvalgets plan for eierskapskontroll 2020-2023. Revisjon Øst IKS har fått i oppdrag å gjennomføre eierskapskontrollen.

Utledning av vurderingskriterier

Utledning av vurderingskriterier for problemstilling 1

Problemstilling 1:

Har kommunen rutiner for eierstyring, oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?

Kommunelovens kapittel 26 fastsetter at eierskapsmelding skal utarbeides en gang i valgperioden. Denne skal vedtas av kommunestyret, og skal inneholde:

- a) Kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- b) En oversikt over selskapet, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- c) Kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.

KS anbefaler i sine anbefalinger om eierskap, i anbefaling nummer 4, imidlertid at dersom kommunen har eierandeler i mange selskaper, kan det være hensiktsmessig å ta eierskapsmeldingene opp til vurdering oftere enn en gang i valgperioden. KS nevner at en full eierskapsmelding hvert år kan være litt voldsomt, men kommunestyret bør få seg forelagt en rapport om tilstanden som angår økonomi og andre spesielle forhold for selskapene årlig, selv om kommuneloven legger føringer for minst en gang i løpet av valgperioden. Vi vil for prosjektets formål konsentrere oss om de to selskapene Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS for dette revisjonskriteriet.

KS skriver videre i sin anbefaling nummer 4, at i eierskapsmeldingen skal det framgå hva formålet er med eierskapet for hvert selskap. Dette skal settes i sammenheng med kommunens totale virksomhet. Disse prinsippene bør fastsette ansvarsfordeling mellom de folkevalgte og selskapsorganene.

Eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig for selskapets organer og kommunens innbyggere. Eierskapsmeldingen skal gi svar på spørsmålet om hvorfor kommunen eier selskapet.

Videre mener KS, i anbefaling 5, at styringsdokumentene og avtalene bør revideres jevnlig. Den ytre rammen, bestående av eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene, regulerer og avklarer forholdet mellom eierne og selskapet. Eierne kan gjennom vedtektene for aksjeselskaper, [...] regulere viktige sider ved selskapenes og det kommunale foretakets rettsforhold. Formålet med vedtektene er å regulere og avklare forholdet mellom eierne og avklare forholdet mellom eierne og eierne og selskapet. Kommunen kan også ha strategi- og styringsdokumenter som alle selskapene må forholde seg til. Styrene kan, med bistand fra administrasjonen, utarbeide egne strategidokumenter som skal fastsette hvordan selskapet skal nå målene som er fastsatt av eierne i eierskapsmeldingen.

Anbefaling nummer 6, handler om eiermøter, som er et møte mellom kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Dette er en uformell arena, der det ikke skal treffes vedtak. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og selskapet. Dette kan fungere som en informasjonskanal mellom kommunestyret, styret og daglig leder. Selv om eiermøtene er uformelle, bør eiermøtene dokumenteres. Dette kan være særlig hensiktsmessig overfor selskapet med hensyn til dokumentasjon på hvilke eventuelle føringer som selskapet har blitt gitt, i og med at det ikke skal treffes vedtak og bli gjort bestemmelser i disse eiermøtene.

I tillegg har KS en anbefaling (nummer 12), om at eier bør anbefale styret å jevnlig vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Det bør etableres rutiner for dette formålet. En slik rutine bør inneholde:

- At styret foretar en egevaluering hvert år.
- At styret vurderer behovet for ekstern styreopplæring.
- Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.
- Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.

Kommunelovens kapittel 21, omhandler representasjon av begge kjønn i styret. I § 21-1, heter det at «Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskaper der kommuner [...] til sammen eier mer minst 2/3 av aksjene». Går vi til aksjeloven § 20-6, finner vi da at dersom styret har to eller tre medlemmer⁵, skal begge kjønn være representert. Dersom styret har fire eller fem medlemmer⁶, skal hvert kjønn være representert med minst to.

Punktvis oppsummering av vurderingskriterier for problemstilling 1

- Kommunestyret skal utarbeide en eierskapsmelding i tråd med kommunelovens krav hver valgperiode.
- Eierskapsmeldingen skal gjøre rede for kommunens prinsipper for eierstyring.
- Eierskapsmeldingen skal inneholde en oversikt over selskap eller kommunale foretak Elverum kommune har eierinteresser i.
- Eierskapsmeldingen skal inneholde Elverum kommunes formål med sine eierinteresser.
- Eier bør anbefale styret om å etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse, i tråd med KS sine anbefalinger.

⁵ Som er tilfellet i Ydalir Boligutvikling AS.

⁶ Som er tilfellet i Elverum Vekst AS.

- Det bør foreligge dokumentasjon på eventuelle avholdte eiermøter.
- Elverum kommune bør ha retningslinjer/rutiner som sikrer at styresammensetningen oppfyller lovkravene om kjønnsrepresentasjon jf. lovkrav.

Utledning av vurderingskriterier for problemstilling 2

Problemstilling 2:

Følges rutinene opp og utøves disse i generalforsamling, i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

For Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS utøves eierstyring gjennom generalforsamlingen, som består av formannskapet i Elverum kommune. Generalforsamlingen er selskapenes eierorgan og velger styrene, kan instruere styrene og omgjøre deres beslutninger.

Aksjeloven § 5-1 lovfester at «gjennom generalforsamling utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet». Elverum kommune eier 100 % av aksjene i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS, og generalforsamlingen i de to selskapene er formannskapet i Elverum kommune. Aksjeloven § 5-4. lovfester ledelsens rett og plikt til å være til stede på generalforsamlingen.

- (1) Holdes generalforsamlingen som møte, skal styrelederen og daglig leder være til stede. Ved gyldig forfall skal det utpekes en stedfortreder. Dersom samtlige aksjeeiere samtykker, kan det gjøres unntak fra første og annet punktum. Andre styremedlemmer kan være til stede på generalforsamlingen når generalforsamlingen holdes som møte.
- (2) Styremedlemmene og daglig leder har rett til å uttale seg på generalforsamlingen.

Styreleder og daglig leder skal være til stede på ordinær generalforsamling, og ved gyldig forfall skal det utpekes en stedfortreder. Det kan gjøres unntak fra dette, men da må samtlige aksjeeiere samtykke. De øvrige styremedlemmene kan være til stede på generalforsamlingen, og har i likhet med daglig leder rett på å uttale seg på generalforsamlingen.

Aksjeloven § 5-5 (2) lovfester saker som skal behandles og avgjøres på den ordinære generalforsamlingen: På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. godkjenning av årsregnskapet og eventuell årsberetning, herunder utdeling av utbytte;
2. andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen

Etter aksjeloven § 5-9 om myndighet til å kalle inn til generalforsamling, står det i 1. ledd at generalforsamlingen innkalles av styret. I § 5-10 tredje ledd står det at innkallingen skal i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis i innkallingen. Styret skal utarbeide forslag til dagsorden i samsvar med det som er bestemt i loven og vedtektene.

I Elverum kommunes eierskapsmelding fremgår kjørereglene for kommunens selskaper i kapittel 6. I kapittel 6.1. står det at når generalforsamlingen skal fatte vedtak i saker som vil ha vesentlig betydning for Elverum kommune, skal saken til formannskapet for avklaring. De valgte representantene i formannskapet plikter å avklare eiers syn i forkant av generalforsamlingen. Kapittel 6.3. sier at hvert selskap skal ha et arkiv over dokumenter til de formelle møtene med eier.

I eierskapsmeldingen er det skrevet i kapittel 7, om ulike selskapsformer. Om aksjeselskaper står det at generalforsamlingen fastsetter rammer og formål med selskapet i selskapets vedtekter. I

generalforsamlingen kan eierne gjennom generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder i selskapet.

Punktvis oppsummering av vurderingskriterier for problemstilling 2

- Generalforsamling skal innkalles av styret.
- Innkalling til generalforsamlingen skal inneholde dagsorden som angir de sakene som skal behandles på generalforsamlingen.
- Styreleder og daglig leder skal være til stede på generalforsamlingen.
- Selskapene skal holde generalforsamling innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår.
- Selskapenes årsregnskap skal behandles og avgjøres på generalforsamling.
- Eventuell årsberetning skal behandles og avgjøres på generalforsamling.
- Generalforsamlingen skal fastsette rammer og formål med selskapet i vedtektene.
- Forslag om å endre selskapenes vedtekter skal gjengis i innkallingen.
- Selskapene skal ha et arkiv over dokumentasjonen av de formelle møtene med eier.
- Formannskapet/ generalforsamlingen skal avklare eiers syn i forkant av generalforsamlingsmøtene i saker som er av vesentlig betydning for kommunen.

Utledning av vurderingskriterier for problemstilling 3

Problemstilling 3:

Har Elverum kommune gjennomført vurderinger av selskapsstruktur og styresammensetting i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS?

For problemstillingens første del, om vurderinger av selskapsstruktur, leser vi av eierskapsmeldingen første del⁷, at «før selskapet oppretter eller går inn som eiere i andre selskap, forventes det at saken først avklares i kommunestyret. Med hensyn til opprettelse av Elverum Vekst AS, og selskapet Ydalir Boligutvikling AS, utleder vi revisjonskriteriet om at opprettelsen av disse selskapene, og datterselskapene, er avklart i kommunestyret.

Ifølge aksjeloven § 6-3, er det generalforsamlingen som velger styret. Eier kan gjennom vedtekter, instruksjoner og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder.

KS anbefaling nummer 9 handler om å sørge for god sammensetning og kompetanse i styret. KS anbefaler her at eier bør gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Eier skal også vurdere spørsmål om habilitet i valg av styremedlemmer. Det anbefales videre at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene. Kommunen og eierorganet må definere hva slags kompetanse og kapasitet som forventes av styremedlemmene, og KS skriver at et godt utgangspunkt for denne vurderingen kan være selskapets formålsparagraf, de langsiktige strategiene som er lagt for selskapet, og situasjonsbestemte forhold de nærmeste årene (eksempler på dette er omstillingsbehov, markedstilpasning, lovendringer, etc.). Det er viktig å oppnevne styremedlemmer som kan sikre styrets tilsyns- og kontrollfunksjon overfor daglig leder. Styret skal ha forskjellig og supplerende kompetanse om økonomi, organisasjon og det markedet selskapet opererer i, samt god faglig innsikt og kjennskap til selskapets formål. KS bemerker at selv om

⁷ Side 11.

eierorganet oppnevner styre, har også kommunen selv et ansvar for å sørge for at styret i selskapet samlet sett har den kompetanse som trengs.

I anbefaling 12 skriver KS at eier bør anbefale styret å jevnlig vurdere sin egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse. I disse rutinene bør det også fremgå hvilke kompetansetiltak selskapene gjennomfører for å sikre kunnskap om roller, ansvar og oppgaver i selskapsstyrene.

Selskapene drives av styret og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, selskapsvedtektene og eventuelle instruksjoner fra eier (Elverum kommune), og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon i å sikre strategisk planlegging for selskapet. Daglig leder i selskapene skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som er gitt av styret.

Når det kommer til vurderinger rundt styresammensetning i selskapene, mener KS i sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, at det som hovedregel bør være slik at styremedlemmer i morselskaper ikke bør sitte i styrene i datterselskaper (anbefaling 13). Denne anbefalingen går også igjen i Elverum kommunes eierskapsmelding, del I, men med et forbehold om at konsernledelsen kan være representert i datterselskapenes styrer. På side 12 leser vi «Styremedlemmer i morselskaper skal som hovedregel ikke sitte i styret i datterselskaper. Konsernledelsen kan være representert i datterselskapenes styrer.

Kompetansen som trengs i de respektive selskapene innen konsernet kan være ulik, og man må særlig være oppmerksom på problemstillinger knyttet til anbud og inhabilitet, dersom ett av selskapene inngir anbud til et annet selskap i samme konsern. Man bør derfor også etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet (anbefaling 15.)

Punktvis oppsummering av vurderingskriterier for problemstilling 3

- Opprettelsen av selskaper bør ha blitt behandlet av kommunestyret.
- Elverum kommune bør dokumentere sine vurderinger og valg av selskapenes struktur.
- Kommunen som eier/generalforsamlingen bør ha definert hvilken kompetanse de har behov for ved valg av styremedlemmer til selskapene.
- Generalforsamlingen bør ha vurdert habilitet ved valg av styre.
- Generalforsamlingen bør ha anmodet styret om å utarbeide rutiner for egevaluering. Det er naturlig at denne evalueringen behandles i generalforsamlingen.
- Styremedlemmer i morselskapet bør som hovedregel ikke sitte i styrene i datterselskapene, men konsernledelsen kan likevel være representert i datterselskapenes styrer.

Utledning av vurderingskriterier for problemstilling 4

Problemstilling 4:

Hvilke føringer gjelder for honorering av styreverv?

KS anbefaler at kommunen i forbindelse med eierskapsmelding bør ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv (anbefaling 16). Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar. Aksjeloven § 6-10 lovfester generalforsamlingens ansvar i godtgjørelse av styremedlemmer: «Godtgjørelse til styremedlemmer, varamedlemmer og observatører fastsettes av generalforsamlingen. Ved konkurs bortfaller retten til godtgjørelse fra konkursåpningen».

Styremedlemmene bør ifølge KS sin anbefaling være uavhengige og ikke ha økonomisk egeninteresse i selskapet. Et styremedlem som har kompetanse som etterspørres av selskapet, kan ikke ta på seg oppdrag for det samme selskapet. Ei heller bør styremedlemmet omfattes av selskapets incentiv-, eller bonusordninger. NUES anbefaler det samme med tanke på at godtgjørelsen til styret bør reflektere deres ansvar, kompetanse, tidsbruk og oppgavenes kompleksitet. I tillegg anbefaler NUES at godtgjørelsen ikke bør være resultatavhengig. NUES er samstemte med KS i sin anbefaling om å ikke ta på seg særskilte oppgaver for selskapet i tillegg til styrevervet. Men, de skriver imidlertid at dersom styremedlemmene likevel gjør dette, bør hele styret være informert om at honorar for slike oppgaver bør godkjennes av styret. I tillegg, dersom det har blitt gitt godtgjørelser ut over vanlig styrehonorar, bør dette spesifiseres i årsrapporten. Alle elementer av godtgjørelse til hvert enkelt styremedlem skal også fremgå i årsrapporten.

Elverum kommunes eierskapsmelding fastsetter rammene for godtgjøring av styreverv i de kommunalt eide selskapene. I kapittel 4.1 heter det at «det skal være åpenhet knyttet til kommunens eierskap og selskapenes virksomhet, herunder valg til og godtgjøring av styret.»⁸ Kommunen opplyser videre om at kommunen ikke skal være ledende når det gjelder godtgjøring av styremedlemmer. Selskaper som opererer i et marked og hvor det er betydelig risiko, skal reflektere dette. Kommunen skriver videre at styreleder generelt skal godtgjøres høyere enn styremedlemmene. Kommunestyret har fastsatt følgende retningslinjer for honorering av styremedlemmer i Elverum kommunes heleide selskaper og kommunale foretak:

- Styreleder gis 6,5 % av daglig leders lønn i selskapet
- Styremedlemmer gis 3,5 % av daglig leders lønn i selskapet
- Varamedlemmer/ vararepresentanter gis godtgjøring på kr 1500,- per oppmøte

Ut over dette, står det i eierskapsmeldingen at det som hovedregel ikke skal utbetales konsulenthonorar, eller tapt arbeidsfortjeneste til styremedlemmer. I tilfeller hvor det foreligger en ekstraordinær arbeidsinnsats skal det avtales honorar utover dette. I slike tilfeller skal saken styrebehandles før den godkjennes av eier. Videre heter det at denne retningslinjen er veiledende, og at en endelig fastsetting av godtgjøringen gjøres etterskuddsvis av selskapets generalforsamling for aksjeselskaper.

Punktvis oppsummering av vurderingskriterier for problemstilling 4:

- Elverum kommune må ha føringer for honorering av styreverv.
- Godtgjøring av styremedlemmer er i tråd med føringene fastsatt i eierskapsmeldingen

Utledning av vurderingskriterier for problemstilling 5

Problemstilling 5: Har selskapene etiske retningslinjer?

I eierskapsmeldingen til Elverum kommune fastsettes styrets ansvar for å utforme etiske retningslinjer for selskapene. Her står det at «Styret skal fastsette styreinstruks og instruks for daglig leder, med særlig vekt på en klar intern ansvars- og oppgavefordeling, samt etiske retningslinjer for selskapet⁹».

I Elverum kommunes eierskapsmelding står det om samfunnsansvar at «selskapet bør opptre som en ansvarlig samfunnsaktør. Samfunnsansvaret omfatter blant annet hensynet til miljø, lokalsamfunn,

⁸ Elverum kommunes eierskapsmelding, side 10.

⁹ Elverum kommunes eierskapsmelding kapittel 4.6, side 13.

ansatte, menneskerettigheter, likestilling og bekjemping av arbeidslivskriminalitet, lønns- og arbeidsvilkår mv. [...] Selskapets samfunnsansvar bør omtales i selskapets rapportering til eierne¹⁰»

I KS' anbefaling nummer 19, heter det at selskapsstyrene skal utarbeide og jevnlig revidere de etiske retningslinjene for selskapsdriften. Selskapet bør ha et aktivt forhold til etiske spørsmål. Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS er heleid av Elverum kommune, hvor generalforsamlingen i disse kommunalt eide aksjeselskapene er folkevalgte i Elverum kommune. Det er den gjengse oppfatning at forvaltningen av eierinteressene bør ta utgangspunkt i borgernes oppfatninger av rett og galt, og at driften skal være ansvarlig i et samfunnsperspektiv.

KS har utviklet et sett råd for hvordan kommunale selskaper bør jobbe for å hindre uetisk atferd og korrupsjon. Disse rådene er delt inn i syv sentrale arbeidsområder. Et av disse arbeidsområdene handler om etiske retningslinjer. KS skisserer fem råd tilknyttet disse etiske retningslinjene. Disse rådene er gode kilder for revisjonskriterier knyttet til denne problemstillingen.

Råd 1, er som følger: «Selskapet bør ha formulert og gjort etiske retningslinjer kjent for medarbeidere og styremedlemmer. KS skriver videre at disse etiske retningslinjene bør gjøres offentlig for styremedlemmer og de ansatte. Dette kan gjøres ved å legge retningslinjene ut på intranett, på nettsiden eller gjennom en etikkplakat. De etiske retningslinjene vil i en del tilfeller være de samme som for medarbeiderne. I og med at dette er en eierskapskontroll, vil vi i denne kontrollen fokusere på styret i de kontrollerte selskapene. Vi har dermed utledet et revisjonskriterie mot at de etiske retningslinjene må være kjent for styret.

Råd 2 er at «De etiske retningslinjene bør beskrive hvordan medarbeidere og styremedlemmer skal håndtere interessekonflikter, herunder habilitetsspørsmål, bierverv og gaver/fordeler». Det er viktig at de etiske retningslinjene gjør det enklere for virksomheten å håndtere interessekonflikter. KS nevner som et eksempel når en leder skal ansette en medarbeider, og en nær venn er blant søkerne. Andre problemstillinger som er knyttet til interessekonflikter, som bør reguleres av de etiske retningslinjene er bierverv og gaver/ fordeler. Vi har dermed utledet et revisjonskriterie mot dette temaet.

Kapittel 2 A, om varsling i arbeidsmiljøloven, er aktuell i denne sammenheng. I følge § 2 A-6, om plikt til å utarbeide rutiner for intern varsling, heter det i første avsnitt at virksomheter som jevnlig sysselsetter minst fem arbeidstakere plikter å ha rutiner for intern varsling. Også virksomheter med færre ansatte skal ha slike rutiner dersom forholdene i virksomheten tilsier det. I fjerde avsnitt heter det at disse rutinene skal være skriftlige og minst inneholde

- a) en oppfordring til å varsle om kritikkverdige forhold
- b) fremgangsmåte ved varsling
- c) fremgangsmåte for arbeidsgivers saksbehandling ved mottak, behandling og oppfølging av varsling

Punktvis oppsummering av vurderingskriterier for problemstilling 5:

- Styrene i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS skal ha utarbeidet etiske retningslinjer.
- Styrene i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS bør diskutere de etiske retningslinjene jevnlig, og reviderer dem årlig.
- Selskapene skal ha rutiner for intern varsling i henhold til AML. § 2 A-6.

¹⁰ Elverum kommunes eierskapsmelding kapittel 4.8, side 14.

Referanser

Elverum kommune: Eierskapsmelding del I, 2011 (sist endret 18.11.2020).

KS: Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll (2019).

KS: Råd for etikkarbeid i kommunale selskap (2019).

Lov om aksjeselskaper (aksjeloven), kapittel 5 og 6.

Norsk utvalg for eierstyring: Norsk anbefaling om Eierstyring og selskapsledelse (2018).